

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai legyenek kapták.
Hónaponta előfizetésű évi;
Egym évre 10 ft., (félévre 5 ft., negyedévre 2 ft 50 kr.

Megjelenik minden szerda és szombat.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **EMMERT** (Központok).

1898. július 23. szám.

Kiszároltak a szerkesztőség nem küld vékony.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Figyelemztetés az OMGE. t. tagjairól.

A múlt hó folyamán minden egyes tagunkhoz, akik a múlt, vagy folyó évi tagdíjjal, illetőleg alapítványi kamattal hátralékban voltak, intévelettel intéztünk a hátralék szives befizetés végett. Ezen intéveletnek volt ugyan némi eredménye, de a nagy többség figyelmébe nem vette s még mindig igen tekintélyes számú tagunk hátralékban van.

Az egyesületi tanács határozatából felkérem t. tagjainkat, hogy hátralékaikat befizetési sziveskedjenek, mert augusztus hó folyamán a hátralékban levőnek a tagsági-levély postal megfizetés után fog elküldetni s az okozott postaköltségek is ez uton fognak beszedettni, akik pedig a postal megfizetés sem váltják ki, azoknak a „Köztelek” lap küldése is be fog szüntetettni.

Azon tagjaink névsorát, kik 2 évnél több időről hátralékban voltak, az egyesületi ügyvezető bejuttatás végett átaduk, akik a beporólistást meg is indította ellenük.

Igazgató.

Szólószeti tanulmányunk.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” szólóművelési és borászati bizottsága szeptember hó 12-ától 18-áig terjedő időközben egy szólószeti tanulmányt rendez.

A tanulmányt

a) a tokaj-hegylajai, b) a beregszász-vidéki szólótermelői vidékekre terjed ki.

A tanulmányt részletes tervezete a „Köztelek” 51-ik számában jelent meg.

A jelentkezés határideje augusztus hó 20.

A szarvasmarhák tuberkulózisának irtása.*

A gümörök vagy tuberkulózis régi idők óta ismeretes betegség ugyan, jelentősége azonban, ugye az emberi, mint az állategészségügyi szempontjából, a kulturális haladással folyamatosan emelkedik. Az emberek és az állatok szorosabb együttélése, mely többnyire együltl a természetes életfeltételek és táplálkozási viszonyok hátrányos irányban való módosulásával, leglényegesebb tényezője a betegség folytonos terjedésének, mely ma már oly fokot ért el, hogy az emberek között megközelítő számítással a kulturálmunkában az összes hálialeleteknek mintegy hétédeszedege a gümörök képviseli a hálalókat, ha pedig csak a krónikus betegségeket vesszük számba, akkor az arányszám egészen 3-ára emelkedik.

A betegséggel ezzel az ijesztő elterjedésével szemben az orvosi tudomány alig másfél évtized óta küzd hatásos eszközökkel, a múlt utánállik Koch Robert felfedezése folytán, a ki a betegség okozóját egy alsórendű hasadó gombát mutatott ki, kétségtelenné vált, hogy a gümörök fertőző, tehát beteg egyénről egészségre átrágható betegség. A legújabbkori pontosabb észleletek megállapították, hogy a betegség terjesztésében a közvetlen és közvetett fertőzés a fő tényező és ebből folyólag a modern hygiene arra törekszik, hogy alkalmas védekezési eljárásokkal az emberek kölcsönös megfertőztetését lehetőleg megakadályozza és a beteg testből ki-kerülő ragályt elpusztítsa. Mindezekig azonban aránylag nagyon kevés figyelemmel részesült az emberek megvédése szokkal a veszedelmekkel szemben, melyek őket a gümörök állatok révéről fenyegetik.

Kévszél Koch felfedezése után ugyanis bakteriologiai vizsgálatok kétségtelenül megállapították, hogy az emberek gümörökjával teljesen azonos betegség az állatokban, s nevezetesen a háziállatok közül a szarvas-

marhákban is előfordul és az azóta tett észlelések kiderítették, hogy utóbbi állatoknak aránylag igen jelentékeny százaléka szenved ebben a betegségben.

Tekintettel az emberek és szarvasmarhák gümörökjének teljes azonosására, nem szenved kétséget, hogy a betegség az emberekől szarvasmarhákra és viszont, közvetlen, vagy közvetett érintkezés útján, átrághadhat. Erbenek, a kik beteg állatok körüli foglalkozkodnak, bizonyára már az érintkezés útján is el-kaphatják a betegséget; jóval károsabb azonban az a befolyás, melyet az emberek egész-ségére a gümörök tehnek tejjel fogyasztása gyakorkor.

Sokszoros kísérletekkel beigazolt tény, hogy gümörök tehnek tejet az esetek egy részében, de különösen és majdnem mindig akkor, ha az állatok tejeje is gümörökös, a gümörök elő beuzsalluit tartalmazza és azért fertőző. Az ilyen tej kísérleti állatokba, pl. tengeri malacokba fekszedve, ez utóbbiakban megindítja az a gümörökös folyamatot, mely néhány hét alatt elhullásra vezet, mikroszkóppal pedig a beteg tehnek tejében nem egyszer sikerült a gümörök bacillusait kimutatni. A fertőző tejnek nyers állapotban való elfogyasztása szintén megbetegíti a bántalom iránt fogékony állatokat, pl. a macskákat.

A gyermekok egyik igen elterjedt betegsége, az u. n. görvélőkór vagy skrofulózis, mely lényegében azonos a gümörökkel, legtöbbször olyan módon fejlődik, mely arra utal, hogy a betegség ragályosa a száján át az ele-szeggel jutott a testbe. Ilyen beszámítás alá esik nevezetesen egyfajta a nyaki mirigyek skrofulózisa, mely a mandulákon keresztül történő fertőzésre utal, másfelől a befődor nyirokmirigyeknek gümörökja, melyet a bél falán át történt fertőzésnek következményéül kell tekinteni. A gyermekek táplálására szolgáló anyagok közül első sorban a tej az, mely nem ritkán a gümörök bacillusait nagy mennyiségben tartalmazza s nem szenved kétséget, hogy az idatartozó esetek nagy részében ez viszi be a betegség iránt nagyon fogékony gyermekek testébe a ragályt. A torok-ban, a mandulákon, megakadó tejrezece-kékből a nyaki mirigyek felé, a bélbe jutott

* A földművelésügyi miniszteriumban 2 évi július hó 13-án tartott értekezéstől az terjesztés elő-javaslata.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám Váci-körút sark.

ADRIANCE PLATT & Co. NEW-YORKI

világhírű gépgyárosok:

kizárólagos képviselőisége

Fűkaszálok,

Marokrakó arató és

Kévekkötő aratógépeire.

Kitűnő magyar bizonyítványok.

A cséplési időnyére úgy
bel- mint külföldi kőszeneget,

oliva-, reepeze-, ásványi pékpenő olajakat;
továbbá
jutta- s kender gabonás zsákokat;
kazal- és géptakaró vízhatlan ponyvákat
a legkínőbb minőségben, legújabbalán árban ajánlunk.

Késekkel ellenrűlése végett kérjük a megrendeléseket már most előjegyveztetni.

Mai számunk 20 oldal.

részetekből a fél falán keresztül a beföldör nyitokirgírjegy fel nyomulnak a haellucos, hol megakadva, megindítja a hosszú szennedvesre és sokszor háhára vezető körös folyamat.

Az a tudat, hogy a tehének nyers teje fertőző betegségeket lehet a közevitől, az utóbbi években a miveltebb körökben terjedt ugyan s ehhez képest a családok körében tartózkodni kezdenek a nyers tej élvezetétől és főleg a gyermekek táplálása közben mind nagyobb tört hódít a tej előzetes felforraltása, de a kevésbé mivel néposztályk köreiben az erről a részről fenforgó veszedelmek alig sejtők. Másfelől teljesen hiányoznak olyan egészségügyi intézkedések, melyek ezáltal volna előzríni a tehenszektet a végböl, hogy csak egészséges állatoknak egészséges teje kerülhessen közfogyasztásra. Sem hatóságok, sem szakközégek nem ellenzríni a tehenszektet abban az irányban, hogy gümükörös s főleg a nagy gümükörjában szenvedő tehének a tejtermelés ez-újára fel ne használtsanak. Ennek következményeképpen az ilyen tehének határozatlanan fertőző teje is a piacra kerül és a gyermekek annak élvezetével tesőkbe viszik a súlyos betegség csírát.

Ha semmi más ok nem léteznék, ez az egy öngunában is eléggé indokolja, helyesebben paranosológ követeli, hogy a szarvasmarhák gümükörjának gyérítése s lehetőleg teljes kúrása ezáltal érre alkalmas hatóságú intézkedések előtte léptetésének, mert ilyen tejei végrehajlásával évenként sok gyermek életét lehetne megmenteni.

De a közegészségügynek ezen felette fontos érdeke kívül, igen nyomós megfogadási szempontok is sürgetik a gümükör irását az állatalományokban.

A gazdálkodás intenzívebb irányvált mind érezhetővé válik az a felette káros befolyás, mely a gümükör jésztő tejevel a szarvasmarha-állományok egészségre és ezzel az állattenyésztésre gyakorol. A míg a nagybrevés s szabadban élő gyulabéli állatok között a betegség aránylag ritka volt és ritka még ma is, addig az istállóban szorosan egymás mellett élő állatok között a betegség terjedése tehát s nyugati fajta tehenszektetben, a betegség évről-évre erősen terjed. Az ilyen állományokban az esetleg oda bekerülő beteg, a szoros érintkezés közben, a köhögéssel kísértet váladékkal, mely a takarmányra és az ivóvizre kerül, megfertőzi egészséges társait és ezekről hasonló módon tovább terjed a betegség az öböl állatokra, másfelől pedig a beteg tehének tejékel megfertőzi saját borjakait. A fertőzés annál biztosabb és hatósabb, mert a betegség igen lassan halad előre a testben, úgy hogy évek telnek el, míg nyilvánvalóvá válik, időközben pedig a beteg folytonosan úrii testétől a fertőző ragyok. A fertőző állományban néhány év múlva mind sürűben jelenkezik a selejtezésük szükségse, míg végül már a növendéklátokon is kezd mutatkozni a betegség és ezzel a tehenszektet tovább fertőtartása lehetetlené válik.

A károsodás, melyeket a gümükör a hazánk állományában okoz, öböl irányban érvényesültek. Mindenekelőtt a sokkezes állatok húsérteke, sőt részben — teljes esetben — egészen is megsemmisül, a gümükörösek tehenszektet károsítottak, kevésbé jól értékesíti a takarmányt és tehozamuk is kevesedik.

A betegség elterjedése mértévről az igen leppangó és lassu fejlődés miatt rendkívül nehéz szabatos adatokat szerezni. A német császári egészségügyi hivatal 1888—89-ben gyűjtött ilyen adatokat s ezek szerint a német birodalomban a 15 millió darabot meghaladó marhaállománynak 2—8%-a volt volna gümükörös.

Megfelelő tájékozást nyújtanak azonban azok a statisztikai adatok, melyeket vágó-

hidakon az ott levőgott állatokra vonatkozólag gyűjtöttek. Ilyen adatok léteznek Németország némely vágóhidjáról, melyek a gümükörök meglepő gyakoriságát bizonyítják a szarvasmarhák között, amint ezt *Siedamgrotzky* az 1895. évre vonatkozó következő összeállítása mutatja:

Ország	A levágott állatok száma	Köztük gümükörösök száma	Gümükör miatt			
			darab	%	darab	%
Bajorország	194,204	9,758	5.0	270 01	3,127 6	9
Baden nagybörzse	110,737	4,062	3.7	438 04	1,062 10	2.4
Hamburg k.	3700	70,066	6,045	8.6	737 10	?
Poroszország (vörös közeg)	662,164	84,483	12.7	3,845 06	1,460 02	3.8
Szászország (30 helység)	82,787	22,758	27.5	440 05	1,220 19	2.9
Összesen	1,120,498	177,881	15.7	5,528 05	6,935 07	6.1

Az itt kimutatott értékek Németország egész területére átszámítva, *Siedamgrotzky* szerint, 1895-ben az egész német birodalomban 288 561 gümükörös szarvasmarhát vágtak le, melyek közül 12,467 db egészen elkobozott, 16,792 db pedig szabadszába utaltatták. Az ebből erősebb vesztéség ebben az egy évben megközelítőleg hat és egy fél millió marha értéknek felel meg. Ez a vesztéség sokkalna nagyobb, mint aminőt bármely más állati járvány okozni szokott.

Svájcban a gümükör létezését igen el van terjedve és évenként körülbelül 100000 állat 50%-a fertőzött, az egész országba nézve pedig Berzoz az arányt 5%-ra becsüli.

Angliában az 1891. és 1892. években a ragadós tüdőböl irása közben 13,400 szarvasmarha ölték le és ezek közül közel 2000 db vágys 15% volt gümükörös. A betegség főképpen a 16,792 db pedig szabadszába utaltatták és a shorhon-fajták között igen gyakori.

Dániában a betegség, mely század első felében még igen ritka volt a szarvasmarhák között, az utolsó évtizedekben, kapcsolatban a tejgazdaságok szaporodásával, rendkívül nagy elterjedést nyert. A kopenhágai vágóhidon az 1888. évi 141,341 db fertőzött állatból közel 5568 db, azaz 16.28% volt gümükörös. Az utolsó években 1875 dániai gazdaságban 40,495 szarvasmarhát öltettek be tuberkulnállal és ezek közül 18,399 db, azaz 39.8% reagált, azaz gümükörös volt és a betegség jóval gyakoribb a nagy, mint a kis gazdaságokban. (Hasonló volt az eredmény Bajorországban, ahol az 1895. és 1896. évben beoltott 1998 állat közül 3097 db, azaz 38.7% reagált.)

Az észak-amerikai Egyesült-Államokban a legutóbb megjelent kutatások szerint az összes szarvasmarha-állományok mintegy 5%-a gümükörös, egyes esordában azonban az állatok 80%-a.

Magyarországot illetően nem állnak meg eözidésiret rendelkezésre adatok, melyek a gümükörök előfordulásáról az ország területén, a vidékek és szarvasmarhafajták szerint, általános tájékozást nyújtanának. A gazdálkodási viszonyok azonban az ország nagyrésztében hasonló volt az eredmény Bajorországban pl. Németországban. A tenyésztett állatfajták tekintete a magyar és a mokány marháitól, részben azonosak, részben közel rokonok az ott tenyésztettekkel. A tenyészetek egy részében a nyugatit importált fajtákat tisztá vörben tenyésztik tovább, a keresztelésnek pedig a nyugati fajták erse befolyást gyakorolnak. Milyen nyugaton a gümükör annyira el van terjedve, csak természetese, hogy az importáltak részben már gümükörösök jöttek az országba és a velők létesített tenyészetekben a gümükör a szoros istállóság mellett tovább terjedt.

A betegség erősebb elterjedésére egyes pozitív adatok is utalnak. Így az, hogy néhány nyugati fajta tehenszektet az utóbbi

években fel kellett osztani a gümükör erőse elterjedése miatt (egy tehenszektet mára a borjúk is súlyosan betegnek voltak.) A ragadós tüdőböl irása közben néhány felvidéki vármegyében a vizsgálatok azonban a gümükör is voltak tekintettel és a ragadós tüdőböl irása miatt helyben levőgott szarvasmarhák jelentékény részében a gümükört állapították meg.

Igy nevezetesen

1893-ban	726 állat	közül	29 db =	3.9%
1894-ben	215	"	263	" = 12.2%
1895-ben	218	"	21	" = 9.6%

volt gümükörös. Ezek az adatok azért érdemelnek figyelmet, mert nagybrevészkiságú állatokra vonatkoznak, melyek közül pedig a betegség sokkal ritkább, mint a nagyobb állományokban, azonkívül pedig a betegség itt mindig már nagyonelőrehaladt szakában volt.

A vágóhidhi halatás nem lévén meg helyes alapokon szervezve, hiányzanak adatok a gümükör előfordulásáról a levágásra kerülő állatokban, melyekből a nagyobb városok mellett sem vezetnek pontos statisztikát a vágóhidak besztéséről, hanem legfeljebb az elkobozások okait jelölik meg.) Egy pár adat azonban itt is figyelmet érdemel. A betegséget pl. — mindig már előrehaladt stádiumban — az 1894. évben Aradon 255, Kassán 47, Sopron vármegyében 72 esetben állapították meg közhagyóhidakon. Általánosan ismert tapasztalat egyébiránt úgy az állatorvosok, mint az iparosok előtt, hogy a gümükör a vágómarhában, de különösen a nyugati fajta állatokban, nálunk igen gyakran előfordul és többnyire e miatt válik szükségessé a huszfogyasztás becsátásának kórtálatára.

Igen fontosak azonban azok az adatok, melyek az utóbbi években néhány tehenszektet a tuberkuln-ötások közben gyűjtettek, amennyiben az ötások egészen hasonló arányszámokat állapítottak meg a reagáló és a nem reagáló állatok között, mint körülölközön hasonló viszonyok között a magyar állományokban. Ide vonatkozólag sajnos, szintén kevés adat áll rendelkezésre, mert a legtöbb helyütt a tuberkuln-ötások eredményét bizalmasnak tekintik. Néhány adatot mégis ide litatunk.

- I. 196 tehen és 7 bika közül reagált 140 db = 68.9%
- II. 396 tehen és 15 bika közül reagált 290 db = 70.5% (8 gazdaságban).
- III. 250 tehen közül reagált 192 db = 76.8%
- IV. 48 tehen közül reagált 32 db = 66.6%
- V. 94 vgy. kóru szarvasmarha közül reagált 63 db = 70.2% (3 gazdaságban).
- VI. 74 növendék szarvasmarha közül reagált 18 db = 24.3% (ugyanott).
- VII. 20 tehen közül reagált 15 db = 75.0% (3 helyen).
- VIII. 53 vgy. kóru szarvasmarha közül reagált 26 db = 50.9% (tehenek közül 64.7%).
- IX. 242 vgy. kóru szarvasmarha közül reagált 125 db = 51.6% (6 helyen).

A felsorolt adatok mind rendezett gazdaságokban értékes tenyésztetire vonatkoznak, ami természetesen is, miután csak ilyen helyeken méltatják megjelölésről módon a gümükörök jelentőségét és igyekeznek tájékozást szerezni elterjedésének fokáról. A néhány észleletről nem lehet ugyan messze menő következtetéseket vonni a betegségek arányára, kinthogy azonban különböző helyeken, nem is ugyanazon fajlú, de hasonló viszonyok között tartott a magyar fajta állatok nagybrevés közéről egyező eredményre vezettek,

*) *A Budapesti Közhagyóhidon*, az 1898. év eleje óta *Breuer* Albert felügyelő állatorvos pontos adatokat gyűjt előmondokozás és ezeken szerint a fázis és östől fázisra a magyar fajta szarvasmarhák közül 19.1%-a nyugati állatok fajtái közül 10.0% volt gümükörös. Ez adatk megjelölésének azonban számba kell venni az a körülmény, hogy a magyar fajta állatok nagybrevés feljuttatott igásmarkai, a nyugati fajta állatok pedig főleg csak nyvendéklát számba, sőtőt is részben fiatalabb szarvasmarhák voltak.

tekintettel az előbb felhozott körülményekre is, az a következtetés legáltalánosabban mindezenre jogosult, hogy a nagyvárosi népességben a fertőző tehenészek között a gümökör nálunk is erősen el van terjedve és a valószínűség a mellett is szól, hogy a gyakoriság aránya nem igen különbözik attól, melyet Németországban és Dániára nézve megállapítottak. De ha az arány ezidőszáron talán még valamivel kedvezőbb is, a most már nagy létszámú és nagy gazdaságok mellett a fertőző állományokban a betegség folyton tovább terjed és csak rövid idő kérdése lehet, hogy nálunk is mint Németországban, a károsodások oly nagyok és annyira szembeszökők lesznek, hogy maga a gazdaságokozó fogja sürgetni a járvány elleni intézkedések életbehozását.

Tölkön nyugatra a szarvasmarha-állományokat fenyelegő nagy veszélyt már korábban észrevették és meglették a szükségeseknek mutatókhoz és kivihető intézkedések. Miatán az 1889-ben Parisban tartott nemzetközi állatorvosi kongresszus egyhangú határozattal kimondotta volt annak a véleményét, hogy a „gümökör az összes országokban felvetések azon betegségek sorába, melyek ellen az állategészségügyi törvények különös intézkedéseket rendelnek”, több állam törvényben ilyenek életbehozatalára vagy legalább ilyenek előlételezésével hozzáállott a betegség irtásához.

Portugália 1889-ben, Dánia 1893-ban, Franciaország 1895-ben külön törvényeket alkottak a gümökör elleni védekezésről; Németországban több év óta gyűjtik a statisztikai adatokat, hogy ezek alapján a szükséges intézkedések megállapításán, de már most is védekeznek főleg Németországban a betegség ellen. Svájc szintén határozottan propagálja a tuberkulin-öntéseket, legutóbb pedig Szászország külön törvényt alkottat e tárgyban. Az észak-amerikai Egyesült-Államokban 1893. óta a hatósági rendeltetést kiírtot tenehért az állam teljes értéke kártérítést ad, 1895-ben pedig egy 100,000 dollart becsültot az állategészségügyi tanácsnak rendelkezése a betegség elterjedésének kaphatótlására és rendszeres tuberkulin-öntésre.

A gümökör irtásának kérdése tehát mindenféle foglalkoztatja a hatóságokat és szakembereket. Párirányban azzal az áldással mozognak, mely a gümökörök minden elhelyezésére alkalmas sanatoriumot létesíteni és a fertőzést megakadályozni törekszik, az állatállományokból is iparkodnak a betegséget kiküszöbölni; az utóbbi tevékenység támogatja a közegészségügyi érdeket, de egyuttal a mozgátszágolást is nagy károktól akarja megvédeni.

Magyarországon hasonlóképpen elődázhatatlannal sürögésé vált a gümökör elleni védekezés megindítása. Idevonatközveti is áll az a, mit a ragadós tüdőböl irtása körül tett tapasztalatok az ország nagy káraira bebiztosították, hogy a káros eloldásza csak az irtást ehezíti és onnan a kóteleget. Minél tovább vannak, annál jobban terjed el a betegség és az annál nehezebb lesz azt az erősen fertőző állományból kiküszöbölni. Minél korábban kezddik hozzá az irtáshoz, annál biztosabban és kevesebb költséggel megkór ezelt érni; a feladat elől kitérni pedig nem lehet, mert előbb-utóbb, ugy a kóteleget. Minél tovább tekintetelében, itt is nemzetközi állategészségügyi viszonyok fogják parancsolólag követelni a járvány leküzdését. Franciaországban máris intézkedett az irtást, hogy külföldről kizárólag teljesen gümökörtől mentes tenyésztőállatok lehessen bevinni és attól kell tartani, hogy a példát.

Mintfogó egészségesek állatok beteg társakról kaptak el a betegséget, a védekezés feladata a beteg és egészségesek egymással való érintkezését megakadályozni, a betegség

irtásának leghatásosabb módja pedig a már fertőző állatok leolésében állna. Ez az eljárás erősen végre kell tenni, a ragadós betegségek ellenében mindig teljes sikerre vezet, a mint ezt a keleti marhavész és a ragadós tüdőböl körül szerzett tapasztalatok meggyőző módon bizonyítják. Az irtásnak ez a radikális és magában véve mindenesetre eredményes módja azonban a gümökörrel szemben nem vehető igénybe, mert az erélyes meg irtásához az állatnak, főleg a nyugati fajta marha-állományokban. Az összes beteg és fertőző állatok leolése, habár pontosan előre meg nem állapított, de mindenestre óriási pénzaloldatokot igényelne, de ha még az erre szükséges költség rendelkezésre állna is, akkor sem lehetne az eljárást a gyakorlatban fogantatni, mert olyan depekoratózóra vezetne, mely az állategészség és a gazdasági üzeme rendkívül káros volna.

Általában véve a gümökörre, éppen nagyon erős elterjedése folytán, legalább ezidőszáron nem alkalmazhatók azok az állategészségügyi szabványok, melyek a betegség megelőzését eredményesnek bizonyultak. Már a bejelentési kötelezettségnek kiterjesztése a gümökör minden esetére, teljesen kivételment, miután a gümökör rendkívül lassan fejlődik, óvek során keresztül lappanghat a testben, anélkül, hogy azt körös tünetek elárulnák s ha végül az állat nyilvánvalóan meg is betegszik, akkor is a betegség tünetei sokszor nagyon kevésbé jellemzők. Nehéz tehát kivívni a tulajdonostól, hogy ő minden esetet bejelentessen, de éppenséggel lehetetlen volna a legtöbb esetben őt felöléségre vonni azért, hogy a bejelentést elmulasztásáért megfizessen a forgatókör korlátozások, aminek más fertőző betegség felmerlése esetén szokásos vannak (udvar, község elzárása), a gümökörrel szemben hasonlóképpen nem érvényesíthetők, mert ez a betegség rendkívül erős, majdnem általános elterjedése mellett, a szarvasmarhaforgalmat feletle súlyosan megnehezíti a fertőzők korlátozások, mert a betegség gyors kiirtása egyes állományokból a legnagyobb nehézségeket okozik, a zarlátokat tehát hónapokos, sőt éveken keresztül kellene fenntartani.

De ilyen forgalmi korlátozások azért sem szükségesek, mert a betegség kezdetén szakbizonyítást meg lehet követelni, a fertőző beteg nem kerül ki beazlásokkal tartalmazó valadékok a külvilágra, a fertőző képesség nagyon csekély, ugy hogy a fertőzőtt, de még nem nyilvánvalóan beteg állatok nagyobb közkezetektől a szabad forgalomban meg lehet hagyni.

Veszedelemesek azok az állatok, melyek a tüdők, a bél, a nemzérsekek, a tügy előbbre haladott gümökörjában szenvednek, a midőn a beteg szervek termelle valadékok a testből kifolyván, megfertőzi az állatok tartózkodási helyét, takarmányát sőt, a nemzérsekek gümökörjára eseten a fertőzés a közönséges külső lehetőségek. A tügy megfertőzések pedig a tej fertőz és főképpen a szoptó állatok egészségét veszélyeztetik. Az említett, már súlyosabb betegnek kiküszöbölése az állatállományokból mindenesetre kívánatos és főképpen a tügybeteg tehenek kiküszöbölésére már a közegészségügyi érdekei szempontjából kötelező lehetőségek. A törvények tehát az ilyen állatokra korlátozott leolési kötelezettséget érvényesítse is ma még nagyon nehezen volna fogantatásit a gyakorlatban.

Az utóbbi évtizedek tapasztalatai meggyőzőek abban az irányban, hogy az irtás csak akkor vezet eredményre, ha azt megfelelő intézkedések támogatják. Az 1888. évi VII. l.-cz. himondatla volt, hogy a ragadós tüdőbölban szenvedő állatok leolésának, de ennek a törvényes intézkedések éppenséggel semmi fogantatja sem volt mindaddig, míg az 1893. II. l.-cz. meg nem állapította a kártalanítást a leolt állatokért. A gümökört illetőleg is csak

akkor lehetne ez uton eredményt várni, ha a tulajdonosok a leolt állatokért kártalanítást kapnának, melynek feltételeként a fertőző tehenek a tejet fogyasztás emberkeket, de különösen a gyermekket fenyegeti, mindenesetre szükséges és indokolt a tejet közfogyasztás céljára termelő teleteket egészségügyi ellenőrzés alá helyezni és a tügy gümökörjában szenvedő teheneket a tejtermelésből kiválni. Hogy az idevonatközveti intézkedés eredményes legyen, szükséges azt bizonyos mértű kártalanítással megadással támogatni. Szükséges és első sorban akkor, a midőn az állat husát közfogyasztásra nem bocsátják, hogy a tulajdonosnak károsodása csökkentéséért és erre a közönségesen leolésért használt $\frac{1}{4}$ -részesnek megfelelő kártalanítás elegendő, a midőn a tehenek erejéig való károsodása a tulajdonosokat arra fogja késztetni, hogy az állatokat ne tartják addig, míg a tügyben is kifejlődik a gümökörök folyamát. Az egyeb esetekre javasolt $\frac{1}{4}$ résznyi kártalanítás a megbetegedések pontos bejelentésének érvényesítését ajánlatos. Ezen a czímen az államkincstár nem fogja nagy költséget terhelni, mert a tügy gümökörjára aránylag ritkán fordul, a vaghiadókban konstálnt 1—1.5%-ában fordul elő.

Ezen túl ezidőszáron nem lehet menni az általánosan kötelező intézkedésekkel, de mindenesetre szükséges mielőbb megindítani azokat az eljárásokat, melyek a fertőző tehenek fertőző felől szabatos tájékoztatást fognak nyújtani, másfelől azokat, amelyek a tulajdonosok érdekeinek sérelme nélkül, az eddigi tapasztalatok szerint, a betegségnek gyérítését fogják eredményezni.

Az első irányban megbízható statisztikai adatok gyűjtése feladat, amely teljesen kiélgőtíó módon a huszvárszlat országos rendezésével oldható meg. A megfelelő módon szabályozott huszvárszlat a legjobb mód annak megállapítására, hogy a levására kerülő állatokban a gümökör minő arányban fordul elő és pedig mennyesek általánosabban, hanem tekintettel a levagott állatok korára és nemére is. A huszvárszlatnak kiterjesztése a sertésekre felvilágosítást fog nyújtani arról is, hogy nálunk, amőtt ezidőszáron éppenséggel semmiféle adatot sem állnak rendelkezésre, a sertések között minő arányban fordul elő a gümökör.

A huszvárszlat országos rendezése iránt az előkért munkálatok már be vannak fejezve. Az összes érdekeltek tenyök meghallgatásával legutóbb egy szabályrendelet tervezete készült el, mely részletesen előírja a vizsgálatoknak és az adatok gyűjtésének módját és egyuttal gondoskodik arról is, hogy a gyűjtőbizottság megfelleg módon tulajdonosok szemből is felőn gyanúsított és közegészségügyi céljaira értékesíthetessen. Miatán a szabályrendelet remélhetőleg rövid idő múlva elthe fog lépni, teljes joggal várható, hogy rövid pár év alatt olyan részletes adatok fognak rendelkezésre állni, amelyek alapján a gümökör-elterjedése a szarvasmarha-állományokban a tulajdonosok és a közegészségügyi érdekeinek mérvé, helyesen meg lesz ítéltető.

A másik eljárás, mely egyrészt szintén hozzá fog járulni a statisztikai adatok kiég-

* Az 1895-iki francia huszvárszlat törvény szerint a tulajdonos kártalanítást kap a huszvárszlat rendezés az olyan károsított állatokért, melyek a közegészségügyi célra kitértetés sőt mint közfogyasztásra alkalmasnak elkövetőit. Ha a huszvárszlat alkalmas, akkor kártalanítást nem jár, amár a tulajdonos ilyenkor is károsodik. Ma még nem tudni, hogy Franciaországban az új törvénynek minő eredményeket érkezt el.

szítéséhez, másrészt azonban már a betegség gyógyítását is fogja eredményezni, a tuberkulin-oltások fakultatív alkalmazása.

A gümőkört okozó bacillusok kulturálható előállított tuberkulin gümőkórát fertőző állatokba fekszenek, bizonyos idő múlva saját-szerű kóros jelenségek, ezek között legáltalában lázas hidegkérdés, melynek során a szervezetben nem feltétlen bizossággal, de igen nagy valószínűséggel, a gümőkör jelenléte lehet követhető. Ennek a szernek a segítségével lehetséges fertőző állományokban kielégítő pontossággal megjelölni azokat az egyedeket, melyek még gümőkörrel mentesek szint-megít azokat, amelyeknél már vannak vagyis már betegek. Amig egyéb vizsgáló módszer segítségével a betegséget csak előrehaladott szakában sikerül felismerni addig a tuberkulin alkalmazása a betegség felforgatását már annak kezdeti stádiumában is felismeri. Még van tehát a lehetőség arra nézve, hogy az egészséges a fertőzőtől külön választassanak és ilyen módon a további fertőzés elől megvédezzék, ami az első feltétele a sikeres védekezésnek, különösen ott, hol tömeges irás nem jöhet tekintetbe.

A tuberkulin kiváló megbecsülhetetlen diagnosztikai értékű anyag, melynek irányítottan folytatott kísérletezés minden kétséget kizáró módon bebizonyította.

Az 1894-ben Budapesten tartott VIII-ik nemzetközi egészségügyi és demografiai kongresszus kimondta, hogy „a tuberkulin igen értékes megelőző és gümőkör felismerésére s hogy az e tekintetben netalán előforduló tévedések nem birnak gyakorlati fontossággal”. Még határozottabban foglalt állást a szer értéke mellett az 1895-ben Bernben megtartott IV. nemzetközi állatorvos kongresszus, amely az összes országoktól megérkezett elnökök előtt kimondta, hogy „a tuberkulin igen értékes diagnosztikai szer és a legnagyobb szolgáltatást teheti a gümőkör elleni küzdelem terén. Semmi ok nem forog fenn arra nézve, hogy általános használatra attól való féltésben, hogy a betegség súlyosbодást okozhatná, megszorítottassék”. Sőt a kongresszus még az érvénytelennek mondotta ki, hogy a kormányok a tuberkulin alkalmazását kötelezővé tegyék azok az állatállományokban, melyekben a gümőkör előzőleg megállapított.”

A szakemberek ezt a határozott állásfoglalást, mely rendkívül értékes kísérletezés pozitív eredményén alapult, arra vezették, hogy azokban az országokban, ahol a gümőkör okozta károsodások már igen nagy mérvet öltöttek, a tuberkulin a gümőkör elől-fajta czéljából rendszeresen kezdik alkalmazni. Legelőször járt ebben a tekintetben Dánia, ahol egy kísérlet után az országban a káros, kezdeményező és sürgetőre már 1893-ban törvény hoztak, mely évi 50,000 koronát bocsát a kormányának rendelkezésére tuberkulin-kísérletek eszközése czéljából és ezen támogatás mellett az 1896. év végéig több mint négyszáz gazdaságban kísérlet 50,000 látogatott be. Az évi költség adomány pedig 100,000 koronára emellett fel, most pedig új törvényjavaslat van készülőben, mely még szélesebb alapon tervezi a gümőkör irítását a tuberkulin segítségével.

Franciaországban az 1865-iki törvény által kötelezővé teszi a tuberkulin alkalmazását mindazokban a szarvasmarha-állományokban, melyekben a gümőkörnek csak egy esete is fordult elő, legújabb pedig kilüföldör csak olyan tenyészállatok szabad bevinni, melyek a tuberkulin-próba alkalmával egészségesnek bizonyulnak.

Állatorvosok. — Poroszország és Bajorország a tuberkulin dítjánal kiszolgáltatására (törvények a tuberkulin-oltások alkalmazását könnyíteni s legújabbán Svájc is hasonló irányban fejt ki ezen a téren tevékenységét.

Mindenütt, ahol tuberkulin a gümőkör elleni védekezés czéljára igénybe vették, az

eredmények teljesen kielégítőek voltak, olyannyira, hogy az eljárást ezen alapon nem csak tovább folytatják, hanem lehetőleg széles körben alkalmazásának kereteit. Ezek az egybehangzóan kedvező tapasztalatok teljesen indokolják, hogy a tuberkulin az állategészségügyben czéljára nálunk is igénybe vésésnek és terjedésnek szelvérendület, éppen olyan az irányban tartalmazza az irányító elveket. Tekintettel a betegséggel elterjedésének már ismételten hangsúlyozott igen hiányos ismeretéről, valamint az állategészségügyi szolgáltatásnak ez-útdőszert még kevésbé megfelelő szervezetről, alig lehet még most egyelőri szó, minthogy a tuberkulin gyógyítóhatásának és az arra alapított önévédekezésnek hivatalos utat való támogatására és ezzel terjesztéséről.

Ennek leghatásosabb módjával mutatkozik annak a kimondása, hogy a kormány csak olyan apaállatot vesz meg a köztenyésztés czéljára, melynek a megelőzőleg tuberkulin-próba alkalmával gümőkörrel mentesnek bizonyultak be. A földművelésügyi miniszternek apaállatok beszerzésének támogatására évenként több százert forint áll rendelkezésére és az 1897. év folyamán ezen az úton összesen 241 magyar faj és 487 nyúl-faj fajta birtok és 709 tesén és 250 nyúl-tesén fel és osztott szét előnyös fizetési feltételek mellett a községeknek. Nemcsak teljesen indokolt, de feltétlenül szükséges is, hogy a hivatalos uton közvetített állatok egészségesek legyenek és ne fertőztek meg azokat az állományokat, amelyek közé mint tenyészállatok beállítottak. Joggosul tehát az a feltétel, hogy a köztenyésztés czéljára szétosztott apaállatok ne legyenek gümőkörök, mert ez a betegség egyelőri a közvetlen érintkezés útján a beteg apaállat társaira átrágad, másfelől az állományok is átörökölhetik. Bizonyára semmi sem venne át olyan apaállatot, melyről azt hiszik, hogy nem egészséges, hanem gümőkörös s mégis az apaállatok kiválasztásakor a jóhiszemű önméltis egy nevével általában egyelmen ki-elül szokás hagyni ezt az igen fontos körül-mélt, dacára annak felidertése, hogy annak már rendkívül könnyű, kevés költségért és kevés fáradsággal igényel.

Szemben ezzel a közömbösséggel, az állam feladata a példát és a helyes utat megmutatni s ezt az említt kitérés általános érvényesítésével igen könnyen teljesítheti. Az ilyen egyetemes kettős volna a haszna. Egyelőri a köztenyésztésbe ilyen uton kizárólag gümőkörrel teljesen mentes állatok kerüljenek ki s ezzel elcsinálnak azok a károsodások, melyeket beteg apaállatok környezetükre és utódaira gyakorolhatnak. Másfelől — és ez még sokkal fontosabb — az apaállatok eladni a közömbös, melyek közüli a károsodások megakadályozásának saját érdeküknek, hogy kizárólag egészséges növendékekkel legyenek és ebből a célból inditattva éreznek magokat arra, hogy állományaikból a netalán lappangó betegséget mielőbb teljesen kiküszöböljék.

Az állategészségügyi szükséges a kilüföldör behozott állatok egészségi állapotát is ellenőrizni és pedig annak inkább, mert a fölünk nyugatra fekvő országokban már kiterjedten alkalmazták a tuberkulin-oltásokat s ennélfogva nagy a veszély, hogy az ottani tenyész-ötök a reagáló állatok egyrészt országukból kivitt, másrészt beszerzések alkalmával ilyen állatok tuberkulin-oltás a hirtelen előt má még rendkívül nagy nehézségekbe ütköznek, egyelőre az állami segítségvel beszerzett állatokra lehet az ellenőrzést korlátozni.

A tuberkulin alkalmazásának másik irányát érintve a szabályrendelet az eljárást óhajtja lefejtetni, mely Dániában 1893 óta hivatalos eredményen van alkalmazásban és melyet azóta egybült is (Hajorországban, Svájcban) követeésre érdemesnek találta.

Az eljárás részleteit a szabályrendelet

tervezte és a hozzá mellékelt utasítások alapítják meg.” Lényege abban áll, hogy szarvasmarhák tenyészöt gazdákna, akik az eljárást saját önszántukból igénybe venni óhájják és a velök előzőleg megismer-tett feltételeket magokra nézve kötelezőnek elfogadják az állam a szükséges tuberkulin dítjánal rendelkezésre bocsátja a azoknál úgy az elv, mint a későbbi tuberkulin-oltások költségeit fedezi. A tulajdonosnak Ezzel szemben az a kötelezése, hogy a nem reagáló egészséges és a reagáló fertőző állatok egymástól külön választja és mindaddig tartja, míg a betegség egészen ki nem tűzőböltötték és állományból a azoknál a súlyos betegeket az állományból rövid időn belül kielejítik, a fertőző állatok hozzá a fertőzőtől megóvja és egészséges állatai közté kizárólag egészséges állatok állít be. Mind olyan feltételek ezek, melyek nagyobb költség-gel nem járnak, különben pedig a tulajdonos egészségosabb anyagi érdeket mondják elő.

A javaslat ebből kitetszöleg egészen fakultatív jellegű óhajtja a tuberkulin-oltásokat alkalmazni és e közben számít a gazdák-zönségnek érdeklődésére a fontos ügy iránt. Ez a bizalomnak igen jövedel, mitlnt az utóbbi években már mindthibben tették a tuberkulin-oltásokkal kísérletek és bizonyára vehető, hogy a helyesen végrehajtott védeke-zési eljárásnak és ezzel a gümőkör kiküszö-bölésének el nem maradó rendkívül értékes előnyei évről-évre mind szélesebb körökben fogják az érdeklődést a kérdés iránt felkeltani. Az eljárás a tuberkulinnak má már általánosan elismert kilüföldör diagnosztikai értéken alapszik. Igaz ugyan, hogy a tuberkulin nem feltétlenül biztos szer, mert a bejótása alapján felállított diagnózis az esetek egy bizonyos részében hibás lehet”, amennyiben a betegség, hogy a tünetek részben a boncolólsókor nem találni gümőkörös elváltozások, vagy pedig határozottan gümőkörös állatok nem mutatnak tipikus reakcióit.

A téves jelzés az első irányban súlyosabb beszámítás alá esnek, szerencsére azonban igen ritka jelenség, hogy a tévesen bejótált, vagy gümőkörös elváltozás, a boncolás alkalmával egészen apró gümök elkerülök a figyelmet és az ilyen esetek szerepelnek azután a téves diagnosztik sorában. Mindenesetre jellemző, hogy Bang után, rendkívül gazdag kísérleti anyaga mellett, mindössze csak három olyan esetet tud felhozni, melyekben a boncolás a reagáló állatban nem állapította meg a gümőkört.

A másik irányban a téves jelzés még kevesebb gyakorlati jelentőségű lehet. Tény ugyan, hogy határozottan bizonyított, hogy a tévesen nem reagálnak, de ezt majd mindig csak akkor tapasztalhatni, ha a betegség már nagyon előrehaladt, amidőn tehát egyéb vizsgáló módszerekkel is felismerhető, vagy pedig akkor, ha csak jelentéktelen és már elmeszesedett gümök találhatók a belső szervekben. Utóbbi állatok nem fertőzők s azért nem származik belőlük ha, az az egészséges állatok között maradnak, egyébként pedig az évenként ismételt tuberkulin oltások a kétes eseteket feltérlik, amidőn az állatok osztályozása megfelelő módon helyesbítődik.

Téves a tuberkulin-oltások terjedését a téves diagnosztik költőségök szöml szöml hátráltatja és annak számbavételére mellett a védekezés eredményei általában kedvezők. A védekezés és a fokozatos kiküszö-bölés.

* Esök kísérletét, mert azok lényegét a jelen indoklás eléggé megismerteti, eltekintünk.

† Eber 495 (vannakozott esete körül 74-ben (1896-ig) a boncolás nem igazolta a klinikai körömet, Bang öti (1896) és 10 (1897) boncolás 788 esete közül 94-ben (11%) volt téves a diagnózis.

‡ Budapesti kövöghözön legutóbb 140 szarvasmarhán megvért kísérletét a boncolás után az eseteknek 95%-ában, illetöleg 62%-ában nem egyezett a tuberkulin-próba eredményével.

gépek néhol nem felelnek meg, míg a díjat nem nyert gépek ismét máshol igen jól dolgoztak.

Mivel pedig — különösen az idén — nagy nyolczféle rendszerű aratógépek van már a magyar gazdaságban, kesz, minsem természetesebb, hogy ez a gazdaságosság van hivatala egyuttal ebben a nagy versenyben bíralatot hozni. Ne vonják tehát vissza magukat e bíralatban való részvételtől, hanem jegyeztek fel tapasztalataikat és adják át bíralatukat a nagy gazdaságosságnek.

Nem akadályozza helytálló szempelt, vagy bíralti lappal szolgálni, de arra mégis felkérjük a gazdaságosság, hogy tapasztalataikat feljegyezésnél, emnyebben követező pontok segítségükre lehetnek, azokat felhasználni szveskedjék.

1. Hány és minő hoidat vágott le az aratógép?
2. Minő terményt és mennyit aratót?
3. Mibe került egy hold learatási költsége?
4. Hogyan aratót a gép? Volt-e vele sok fenakadás?
5. Bevált-e az aratógép?

E kérdések megválaszolásán biztos tájékoztatást nyújthatnak az aratógéppel elért eredményekről.

De viszont nem zárják ki azt, hogy még más idevonatkozó adatok feljegyezlessenek.

Ami a munkaköltséget illeti, vagyis az egy hold learatására vonatkozó költséget, arra nézve szabadban a következőket megjegyezni:

A géppel való aratás munkaköltségének meghatározásánál tényezőül szerepelhetnek elsősorban a gép beszerzési árának 10% a amortizációs és 5%-a kamatnak.

Tehát összesen 15% a gép beszerzési árából vevendő fel az üzemeltetési költség. Ezekivül a fogatór, melynek 2 ló és 1 kocsis napi költsége, belezámlátja mindent 3,50—4,00 forintra vetődik fel.

A kévetező aratógépeknel a zsinog ára is számítandó, mely a kévetezőre szükséges. Ezekivül az elforgott kenőolaj, az esztelg beszerzési vagy bolti költsége is felveendő. Mindazon kiadások és költségek közös összegbe hozva elosztandók a learatott holdak számával s így kijön az egy holdra eső munkaköltség. Magától értődik, hogy a gépek után szükségelt marokszedők vagy kévetyűtők, szóval segédmunkások költsége is felszámítandó.

A többi kévetező megválaszolásra már könnyen lehet s ezekre nézve bővebb magyarázat felesleges.

Legfontosabb kérdés mindenesetre a munkaköltség alakos. S erre most meg legjobbi alkalom végre adatai eredményeket megadni.

Ujából felkérjük tehát a gazdaságosság, jegyezze fel aratási tapasztalatait, bár csak röviden is, és adja azt a nyilvántoságnak, mely munkájában minden gazdának legnagyobb készséggel állunk szolgálatára.

Debreczen, *vj. Szporon Pál,*
gazd. tanint. tanár.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: *Dr. Hutya Ferenc.*

Értekezlet a szarvasmarha tuberkulózisának írtása tárgyában.

Azon módozatok megállapítása végett, melyek a háziállatok s első sorban a szarvasmarhák tuberkulózisának írtására az országban a legközelebbi jövőben elhatározhatók volnának, *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter f. é. július hó 13-ára értekezletet hívott egybe, melyen a miniszter elnöke alatt résztvettek:

Babics József, dr. Papp Géza és báró *Harkányi János* országgy. képviselők, *gr. Sebehényi Bertalan*, főrendiházi tag, *Déry Vilmos* földirtók, *dr. Chyzer Kornél* miniszteri tanácsos a belügyminiszterium részéről, *Tormay Béla* min. tanácsos, *Lejtényi Sándor* min. osztályf. tanácsos, *Darányi Béla* gazdasági főigazgató. *Pirkner János* országgy. állattenyésztési főfelügyelő, *dr. Hutya Ferenc*, az állatorvosi akadémia igazgatója, előadó, *Deininger Imre* kir. tanácsos, a gödöllői koronauradalm., *Juhász Bálint* kir. tanácsos, a mezőhegyesi mészirtók igazgató miniszteri titkár, *Ujhegyi Hugó*, állatorv. akadémiai tanár, *Ujhegyi Imre* gazdasági akadémiai tanár, *Kocourék Ferenc* állategészségügyi felügyelő, *Fereney Zsigmond* a bábolnai mészirtók igazgatója, *dr. Ragány István* min. s. titkár, *Ruzs Gyula* gazd. felügyelő, *Suschnka Richárd*, gazd. intéző, *Liska Sámuel*, *Tilbay János* és *Torma János* állami állatorvosok.

Az értekezleten a tárgyalás alapját *dr. Hutya Ferenc* akad. igazgató előadói javaslata szolgált, melyet lapunk más helyen közlünk.

Az eszmecsero megindítása előtt a miniszter *gr. Tisza* István követező levelet olvastatta fel:

„Tekintettel az állategészségügyi tudomány állapotára és a tuberkulózis előfordítása irányuló külföldi mozgalmakról mástudomány, értekezletre vélem az időt, hogy gazdaságosságunk és tárgyban is észlehető közönyből felébredessék, a baj továbbterjedése ellen hatékony intézkedések vélessenek fogantatva s annak kiküszöbölésére irányuló akció az állam közreműködésével és segítségével meginduljon. Igényeltől nézetem szorint nem tarthat ettől visszafogott, mert az egyrészt, másrészt, különösen körben való elterjedésének hivatalos konstataciósa nemzetközi állatforgalmunk megnehezítést vonhatná maga után. Hiszen azon tapasztalatok után, melyeket valamennyi államban szerettek, hol e kérdés melybepreható vizsgálódások tárgyát képezte, alkalomossá vált a megvizsgálásról és baj az ország marhatenyésztésében el van terjedve — nem mondunk újsóglat, ha e ténylet a védekezési eljárás során hivatalosan konstataciók; ellenkezőleg, akkor kötenének fel a külföld bizalmatlanságát s vonnák az ezen bizalmatlanság természetes következményeit képező megszorított intézkedéseket állatforgalmunkra, ha a bajt letagadni, elaplatolni óhajtva a védekezés megindításával késlekedünk.

„Helyesen tehát az ügy napirendre hozatalát s egészen véve azon határozatnál is, melyen belüli a javaslat az akció megindítását tervezi. Beteg állatok kiirtása vagy a közforgalomból való elvonása óriási véségsba dönnyel fenyegetésnek, megindítja a védekezést és felesleges, valamint egyes magtényesztékek tuberkulinnal való kezelése is csak fakultatív lehet, bár csak azért is, mert az egész bearatási eljárás eredménye az elkülonözés leki-mozdítása keresztviltelétől, tehát a tulajdonos beavatásától és jóindulatától függ. Visszont köznyenyésztésre szolgáló apadatok bearatásánál a beteg követyesztésből való kizárását, valamint tenyészállatok behozatalának hatékony ellenőrzését feltétlenül szükségesnek vélem.”

Ezek után az értekezlet a miniszter által felított egyes kérdések tárgyalására térven át, *Tormay Béla* és *dr. Harkányi János* pártoló felszólalása után, egyhangulag kimondotta, hogy a szarvasmarhadományságban a főjelzők ellen országgy. intézkedések elhatározását szükségesnek tartja és a védekezésnek elsősorint legalkalmasabb módját véli az egészségesekek és betegeskek a tuberkulinnal való elvonása alapján való elkülonözését és folytatóságát is nem reagáló állatoknak a tenyészállatok megválasztását. Ezen ügyben a tuberkulinnal alkalmassá fakultatív jellegű legyen, az állam pedig az ezen eljárást igénybe vevő állattulajdonosokat a tuberkulin és a

szükséges szakrörök rendelkezésre boesztásával támogatása.

Az, hogy külföldön letehetőleg csak állomkörtől mentes, illetőleg nem reagáló állatok legyenek behozhatók, az értekezlet általában kivételnek jellezte, csak az idevonatkozó intézkedések kiterjedésére nézve mutatkozott a felszólalásokban eltérés.

Babics József és *Papp Géza* az intézkedéseket az összes importálandó állatokra óhajtják kiterjesztjen, míg *Suschnka Richárd* a tuberkulin-proba kikötését azért nem tartja megfontolottnak, mert az állatok a tuberkulin megvizsgálás és a későbbi ójtás emnéfogyva nem ad határozott eredményt.

Pirkner János a Svájczból behozandó, nagyobb értékű állatokra néve a kikötést feltétlenül szükségesnek tartja, míg az osztrák tartományokból történő nagy importoknál annak érvényesítését nem tartja keresztviltelének és azt a módozatot is elzavartozhatón tartja, hogy a megvárosított állatok a behozatal után elvitte vetessenek alá a próbának és az illetőhatárolg kevés szamu reagáló állatnak végzőhoid való értekezlet után csak a nem reagáló állatok adassanak át a rendeltetésőkre.

Előadó: A tuberkulin-megszokások erdehető vizsgálásukról és az is igen csöktenetlen fogja, hogy a külföldi állatok a tuberkulin szolgálatát monopolizálják s ezáltal annak rosszhiszmű alkalmazását gátolják; egyébiránt a vásárlás alkalmával a tuberkulin-proba nemcsak az állatvétel igazolására, hanem bizonyítottan követezése és a később ismétlen beoltás egyttessen elegendő biztositókat fognak nyújtani. A behozatál korlátozásának az összes importálandó állatokra való kiterjesztését ma még az akadályozza, hogy a külföld felől szemben csak Ausztráliával egyetértőleg lehet nézni. Ausztráliával szemben pedig korlátozás a mai szabad állatforgalom célrel csak nehezen volna érvényesíthető.

Br. Harkányi János a tuberkulin-proba kikötését a magánvásárlásokra nem tartja kiterjeszthetőnek, de az állami importoknál az ójtás németül végezendő volna.

Ujhegyi Imre a külföldi apadatoknak a kizárását elől tihon való beajátást ajánlja és főleg a már a tuberkulinizott tenyésztekek kizárólagon nem reagáló apadatok volnának átadandók.

Preisz Hugó a tuberkulin tiltott alkalmazását általában ellenőrzés esetén nem tartja könnyen kivihetőnek s azért az ebből eredhető vizsgálások sem lehetnek nagyobb mérvűek.

Juhász Bálint arra figyelmeztet, hogy Svájczból más államok csak nem reagáló állatok engednek bevinni s emnéfogyva nagyon tartani kell attól, hogy a tuberkulin-proba kikötése nemcsak hozzászám, főképpen a reagáló állatokot fogja behozni.

Darányi Béla a végleges intézkedéseket megelőzőleg a nehezekek és a netalánli költségűbbel megieghetésre végett előbb próbavásárlások tartása szükségeseknek.

Babics József a külföldi vásárlásoknál a legfontosabb eredményt ajánlja, azonkivül pedig az tihon való ójtást ajánlja.

Ezek után az elnökli miniszter az értekezlet egyhang megállapodásképpen kimondja, hogy külföldről az állam követezése mellett importált tenyészszarvasmarhák csak akkor alkalomok át a tenyészítés céljaira, ha a tuberkulin-proba negatív eredményt mutat, azaz kikötődésnek nem bizonyult. Az ellenőrzés módozatának részletei később fognak megállapíthatni.

A követyesztés céljaira az országban vásárlandó apadatok ellenőrzését illetőleg előadó közölésében is hangsúlyozta, hogy ilyen állatok vásárlásánál a tuberkulin-proba kikötését főképpen követező volna előnyös kihatással a tenyészésre, mert hatálosan serkentene a tenyészteket egészséges állatok előállítására,

különbön pedig az idvonatok intézkedését csak bizonyos idő pl. két ór mulva védel alkalisan kötelező erővel kimondhatók.

Firkner János a tuberkulínpróba általánosan kötelező kikötését eidoszerint veszedelmesnek tartja, mert apallatokban ma még nagy a hiány és a jelzett korlátozás rendkívül megnehezíti a községeknek apallatolást való előállítását; azt csak akkor tartja keresztülvihetőnek, ha az apallatok tekintetében fenforogó szükséglet már fedezve lesz.

Tormay Béla a már meglevő apallatok kötelező beosztását eidoszerint még korainak és későbbi időre halasztandónak véli.

Harkányi János a tuberkulín-próbát eidoszerint szintén csak a még vásárlandó apallatokra nézve tartja keresztülvihetőnek.

A miniszter megjegyzi, hogy hasonló módon, mint a eskők vásárlásánál, a magán tevényesülőkkel kötendő szerződésnek utján lehetne egyelőre a gumókörtől mentes apallatok szállítást biztosítani, az általános kötelezettség pondonosságát pedig apallatok forgalmának korlátozása terén eddig elért eredmény vesztélyeztetve legyen, későbbi időpontra volna halasztandó.

Kocovczek Ferencz híve a tuberkulinnak és sikert vár alkalmazásától, de a kérdést nem tartja ma még annyira eldöntöttnek, hogy az általános jog kötelezettségéig valamint általában az eljárás összes részleteiben, már ma törvényben vagy rendeletben ki volna mondható.

Babits József a tuberkulín-próba kikötését bizonyos idő múlva nemcsak az állam által a községeknek átadott, hanem a községek által közvetlenül vásárolt apallatokra nézve is szükségesnek tartja.

Az értekezlet egyhangulig helyesli elven, hogy *közténységét ezidjára kiderítrog gumókörtől mentes apallatok bocsátásának*, de az az igazól tuberkulín-próba kötelező kikötését az apallatokra ma még fenforogó hiány pótlásához képest megállapítandó időpontra véli halasztandónak, addig is azonban kivánatosnak tartja, hogy az állam vásárlási közben a gumókörtől mentessége sulyt helyezzen. Szintén egy későbbi időpontra márnaoda **grf Tiszta** István azon, elven helyesnek elfogadott javaslatának érvényesítése, hogy a közténységhez szolgáló bírák évenként kötelezőleg bejuttassanak és reagáló záros határidő alatt kiküszöböltesse.

Kivánatosnak véli továbbá, hogy *allatközténység* állami díjak kiosztásánál gumókörtől mentes és egyenként is megfelelő állatok éltényben részesüljenek, eselleg ilyenek számára külön díjak is kiltűzessenek.

A tuberkulinnal elkövethető veszedelmek megállása végül szükséges, hogy a szar állami intézet kiderítrog erre jogosított egyéneknek szolgáltatni sik, és hogy annak *külföldi való bevezetése általános* azoknál pedig eselleg nemzetközi megállapodás utján a tuberkulín kivételnek betiltására is kelene törekedni.

A tög gumókörjában szenvedő kórtól kiküszöbölésnek kérdésénél **Chyzer** Kohn az emberi egészségügy érdekében közönelmet mond a miniszternek a tárgyr napirendre léteséert s nevezetesen az idvonatok intézkedést rendkívül fontosnak tartja.

Harkányi János a kiküszöbölendő állatokat a kártalanítást már az eltilkosok megakadályozása végett is, feltétlenül szükségesnek tartja.

Az értekezlet egyhangú véleménye, hogy a *tög gumókörjében szenvedő tehenek lehetséges* állami kártalanítás mellett kiküszöböltesse; azra vonatkozólag, hogy a teljes teheni veszedelmesebb előföltölti tej forgalomban bocsátása, illetőleg elárulása előtt 85° C-ra való felmelegítéssel sterilizálásak, az alkalmaznak mutatók intézkedések megállapítása későbbre marad fentartva.

Azon kérdésnél, vajjon a tuberkulínra reagáló állatok megfertőzessenek-e, **Bar-**

kányi János a jegyzést nagyon szükségesnek tartja, mert ennek meglezése csak az irrealis kereskedelmeknek válneq hasznára. **Dóry** Vilmos az egyéni érdeknek fölfele helyezi az országos érdekét, ennek a szempontjából pedig gumókörösoknak felismert állatok jegyzése mindenképpen szükséges.

Ujhelyi Imre 120 tulajdonosnál végezte a tuberkulín-próbát és ezek közül csakis négy ellenazte a reagáló állatok jegyzésé.

Az értekezlet ezek után hozzájárul ahhoz a javaslatához, hogy a tuberkulínra reagáló állatok, mint ilyenek alkalmas jellel megjelöltessenek.

Az elhelyeztetendő intézkedések alakját illetőleg az értekezlet hozzájárul **Lestynszky** Sándor pártoló hozzászólása után, **gr Tiszta** István azon javaslatához, hogy a tuberkulínus elleni védekezés sajátságosak és annak folytán, hogy a teendő intézkedések a szabad tulajdonban mélyen belenyulnak, a kérdés külön törvény alkottása után oldassék meg.

IRODALOM.

A zivatark Magyarországon az 1871-től 1895-ig terjedő megfigyelések alapján a K. M. Természettudományi Társulat megfigyelésből *irja Hójas* Endre a m. k. meteorológiai intézet asszisztense, 23 táblával és német kinyomattal.

A Társulat a szerzőt 1893-ban bízza meg a munka kidolgozásával, mert jog tudja, hogy a zivatark földrajzi elterjedésének, vonulásának, évi és napi periódusának ismerete tudományos szempontból is, de a velők járó jégverések, villámcsapások felhőszakadások tekintetén fogva gyakorlati élet szempontjából is kiváló jelentőségű. Ugyanzéret a szerző a meglevő, sokszor hézagos adatokat a Társulat utatására nyomon a hazai biológiai-társulatoktól beszerzett statisztikai anyaggal is egykeztet pótóli. Az munka első része az egyes meteorológiai elemeknek a zivatarkon napokon való viselkedését tárgyalja, a második része a zivatart-statisztikának von szentelre, míg a harmadik rész azal a kapcsolatlat foglalkozik, a mely a zivatark kiütésére és az általános időjárás állapota közt van. A hézagpótló munka bolli ára 2 ft, a Természettudományi Társulat tagainak 1 ft 50 kr.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

296. kérdés. Kérem tudatni, néhány oly tenyészőt nevet és lakashelyét, hol fürösöknyvezet simmenthált lehetnezenet van s honnét házig-bikákat lehetne vásárolni.

Dócász-Tiszahegyes? L. I.

297. kérdés. A **Kayser**-féle gabonatisztogépet nem lehet-e még nálunk is kapni? I.

298. kérdé. Kérem tisztelt gazdatiszársim nézett át a névre, hogy mely törv. felel meg legjobban az idegen magnak elhárítása céljának s melyfajta tartó a tisztításnak s szelelésnek? Sch. D.

299. kérdés. Melyik gyártmányú kéveközi aratógép felel meg legjobban sük, egyenletes területen, és hol lehetne ilyen a folyó aratási idején alatt munkában látni.

Kenyérmészti gazdaság.

300. kérdés. Mely gyártmányú tapasztalattal legjobbnak a vetőgépek közül? Szándékomb egy 17 soros sorbavető gépet toldandószerszer szerint berendezve vásárolni.

Lehetőleg könnyebb gépet szeretnék venni, de hogy a munka is gyorsabb legyen, azért képzelmelt 17 sorost, persze csak azon esetre, ha az 2 közbetérés 10 könnyen bírja, azaz 10 órát naponta bírják buzni.

Nem lesz igen nehéz a 17 soros vetőgép? Körömen továbbá, mely festőanyag a legjobb a gazdasági eszközöknek az idő viszonyaira elleni megvédésére? I. K.

Feleletek.

Szimmenthal tenyészbiák beszerzési forrás. (Felelet a 296. sz. kérdésre.) Sziveskedjék a „Közlelek” 58. számában *Eladott tenyészállatok* cím alatt közölt vegyes hír előlvisim, mely több szimmenthal tenyésző című tartalmában, a honnan eddig kiált bejelenteltek. Ezekben kívül még tudakozódhatik: Széll Kálmán gazdaságánál, Vas-Rátót; Tóly Vilmosnál, Pa-Leper, u. p. Kocsola, Tolmácsy; a concobáti gazdaságánál, u. p. Ács, Komárom; a Nécsáti Feredécs gyep uradalmánál Nádasszabán, Ladány és Agárd, u. p. Dinnyés; mindkettő Fejermégyében; örv. gróf Forgách Sándorné urad., Pethő-Szinye, u. p. Bóó, Abaj-Tornamuzs; Salamon-Forgách Margit grófnő urad., Thuzsér, Szabolcsmege; Apponyi Sándor gr., Lengyel, Tolmács; Wolf testvérekénél, Varpolva, Veszprém; Apponyi Géza gr. urad., Hégyész, Tolmács; József főherceg urad., Aleschik, Fejérm.; Reiszaj Alajosnál, Kámon, u. p. Szombathely, Vasm.; Ebenspanner Lipótnál, Pa-Ujnép, u. p. Nagy-Kánya, Zalamege sítb. Ezek mind az Orsz. Törzskönyzbe felvitelt tenyészteket tulajdonosai, ha kívánják, még több czimzmel is szolgáltatnának megfigyelés-czímében, hogy a tenyészők ilvankor már többnyire talyak az eladásra felállított apallatokon is így az idoszerint legalább is csekély a választék. W. N.

A **Kayser**-féle gabonatisztogép. (Felelet a 297. sz. kérdésre.) A **Kayser** féle gabonatisztogép a szolnoki rostavereny munkában lehetne használni a terménytisztító gépeveszényen. Ott bizonyára lesznek oly eredmények, melyekből következtetni lehet majd a jobb gépekre. Ejen azert addig is előre már nem lenne biztos valamely gépet mint legjobbat megjelölni. Ez eselben meg kell várni a közeli eredményt s addig is annyit, hogy a jobb nevű gazd. gépeveszények által tárgyalt gépek mint terménytisztító gépek nagyban s egészen elven jók megfelelnek a célzún. Hogy melyik válik ki közölük különösheben, azt a szolnoki rostavereny lesz hivata eldönteni, mely veszeny eredménye még idejokorán tudatva lesz a gazdákközönséggel. I. S. P.

Kéveközi aratógépek. (Felelet a 299. sz. kérdésre.) Kéveközi aratógépek közül az „Adriance” és „Deering” kéveközi gépek elég jónak bizonyultak. Mindkettőtől már több van a jelen aratási idején alatt is munkában. Bármelyiket hozhatja meg a kérdéstörv. kell ismeret mellett akadálytalanul dolgozhatik vele.

Az „Adriance” gép alkalmazását helyeire nézve a Kéveközi Aratógép Szövetkezet a „Deering” gépre nézve pedig Propper Samu gépekrát adhat részletes felvilágosítást. Mindkettő Budapestben. I. S. P.

Toldandószerszer vetőgépek. (Felelet a 300. kérdésre.) A toldandószerszer vetőgépek közül a nálunk is forgalomban levők közt a kéveközi vetőgépek közül a legjobbnak a Széll Kálmán és Weiser-féle „Zala Dr.” gépek kerültek ki

leginkább. Mindkét gép egyaránt jó. Ugyanekés jók még a Kühne-féle „Mosoni Drill” és a Melichar-féle „Unikum Drill” is. De helyes vidékre 2 középserős 17 soros gép elé, különösen kötött agyagba leveles. Ide már két, körülö 10 kell a gép elé vagy 4 ökor. Két ló után hegyes vidékre a 13 és 15 soros gép való. Ezrel is elletlen napján 8—10 holdat vetni. Ami pedig a gazdasági eszközök és gépek farednek tartósságát illet, arra a carboliumen elár jó megoldé, csak nem szabad vele takarózkodni, hanem annyit kell felkenni, hogy az a fába is beivódhasson. Olajfesték tulajdonképp legjobb lenne, de drága s vele szekereket befesteni nem fizeti ki magát.

t. S. P.

A gabonaértékesítés és a fekérek.

A „Közlekek” zárta előtti alábbi sorokat vetjük, melyeket teljesen magunkévé téve minden kommentár nélkül, egész terjedelmükben adunk.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Tudavala dolog, hogy a Budapestre szállított gabonaküldemények értékesítésére felette bontóitak hat azon körülmény, miszerint azokra a pályaudvarokon való berakításnál, az értesítés napjától számítva csak 3 napi fekérmentes idő van engedélyezve, melynek lejártá után általában 100 kg-éért és naponként 3 filléryi, különös kedvezményként és csak a Budapest—danaparti teherpályaudvaron, Józsefváros, Angyalföld és Lipótváros állomásokon 100 kg-éért és naponként 2 filléryi fekérréteket számítatik fel.

Ebből kifolyólag az a visszásság áll be, hogy a magyar gazdák ha terményük eladás céljából Budapestre, mint az ország gazdaságkereskedésének központjába hozza, kénytelen azokat a lehető legrovidebb idő alatt érkeztetni, ha máskülönben meglehetősen nagy fekérrétekeket nem akar fizetni.

Ezáltal pedig oly kényszerhelyzet teremtetik, hogy a termelő nem várhatja be a kedvező árjelöléseket, hanem a fekérrétegek kiürülése végett, a fekérrétegek idő lejártá előtt kénytelen árját olcsóbb áron eladni, mintha azt még néhány napon át szabadon állíthatta volna.

Ehhez járul még, hogy sok verő és ékező közötti sorban a fővárosi malomok, értesülésvény árúval, hogy a külföldi árak jóval magasabbak és befekérrétegek válik, ezen alkalmat saját javukra felhasználják, hogy ezáltal a gazdaság bizonyos praezissio gyakorlatjának és az árakak lehetőleg lezserítsák.

Bátorodom tehát ezen visszásság helyzet bejelentésére céljából azon javaslatot tenni, miszerint az ÖMGÉ. járuljon hozzá a fekérrétekeleményi m. kir. miniszter ur 6 nagyméltóságánál, ki a gazdaság szerven parólja, hogy a gabonaküldemények fekérrétekes ideje az összes budapesti pályaudvarokon legelőbb is 8 napra hosszabbítsassék meg és hogy ezen idő letelte után is mérsékeltb fekérrétekek alkalmazassanak.

Egyáltalán még egy másik, a gazdaságra felette idős újítás is batorodnék megpendíteni. Jelenleg ugyanis csak a közraktárban és az elevátorban betárolt küldemények élvezik azon kedvezményt, hogy azok után, a tovbájszállításnál az eredeti feladási állomástól az új rendelkezési állomásra fizendő közvetlen fuvartdíj és Budapestre fizendő (és innen tovább fizendő) díjak összege kétféle különbözött az ugynevezett recepciózás eljárás útján a szállító fél javára visszatérítettik.

Mintthogy ezen eljárás mellett azonban a közraktárban és az elevátorban való be-

raktározásért meglehetősen magas rakbérék és recepciózás illetékek fizetendők, ez sok esetben nem fizeti ki magát, ha a közlevek és a megtört forgalomban alkalmazott díjtételek közti különbség ezen költségeket nem fedezi.

Én előlagra batorodom javaslatba hozni, hogy a gabonaközvetítő emelvény árútelekben a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 6 nagyméltóságára is kéressék fel, hogy a recepciózás és a díjtételek közti különbözött visszaterítés némesek a közraktárban és az elevátorban betárolt, hanem valamennyi a budapesti állomásokra érkező és onnan elfuvarozás nélkül tömbe vasúti vasúti állomásti gabonaküldeményekre is alkalmazassék.

Maradtam, öszinte tisztelettel és nagybecsülemmel kifejezésével a t. szerkesztő urnak késk szolgálja

Tápiószélen, 1898. július 21-én.

Kúszler Henrik.

Az agricoli tarifák Ausztriában.

Több ízben említettük már e lapok hátsábján, hogy az angol vasutak által életbe léptetett és ott nagyon is jól bevált agricoli tarifák Ausztriában intézmény Áusztáriában is meghonosítani kísérlik. Mostanában jelent meg hivatalosan is a hirdetésny, a mely szerint a cs. kir. osztrák államasutak összes vonalain a helyiérdeke vasutak kivételével a folyó év július hó 1-től mérsékelt gyorsúri küldemény szállítására nézve „Frankingmarken” névezett intézmény léptetvett életbe. A „Frankingmarken”-nek elnevezett intézmény különbözött az angol agricoli tarifától az elnevezési illetégek, továbbá abban, hogy nemcsak gazdasági termények és vetőmagyák, hanem általában a mérsékelt gyorsúri küldemények szállításában ezen tarifa szerint, különbözött továbbá abban, hogy a szállítási díj drágább és csak korlátolt távolságra érvényes. Egyébránt az alábbiakban ismertetjük az osztrák hirdetés. A „Frankingmarken”-nek elnevezett intézmény egy darab mérsékelt gyorsúri küldemény szállítási díjának bementésére szolgál 50 filléryi árban, még pedig 10 kgmnyi súlyban 300 km. távolságra, 10—20 kgmnyi súlyban pedig 100 km. távolságra. Alkalmazást nyer e tarifa alábbi küldeményekre: bogyók, or, vaj, citrom, tojás, ezet, zsiradék, halás, húsarak, sütemény, zöldség, gabonaminta, mogyoró, élesztő, méz, burgonya, gesztenye, sajt, margarin, dinnye, tej, ásványvíz, must, dió, gyümölcs, gyümölcsfák, narancs, szilváz, szikvíz, szalonna, leolt állatok, turó, bor és zsv.

A nyomtatványok eladásá az állomások által eszközöltetik és ott, hol az ily csoportok áruval a vasútvonalra 4 főt, történik, ezeknél kaphatók. A nyomtatvány (márka)2 egyenlően részöl áll; a nagyobbik rész a küldő részről a csomagra ragasztatik a czim mellé. A kisebbik rész pedig a feladás alkalmával lebolygeztetik és a küldőnek visszaadatik. Az ily küldemény utánvétet meg nem terhelhetők; a vasul részéről meg, melytelen árbevételek esetén kintetési eljárásnak van helye. A leadó állomásokon ott, hol az expresszárúk házhozvitele be van rendezve, a küldemények ugyaniyen feltételek mellett házhöz szállíttanak, amennyiben pedig ez berendezés nem volna, az ily megkérdéséről a küldemény vízmozgató szokott módon értesítendő.

VEGYESEK.

Az ÖMGÉ közlönyei.	1081
A szarvasmarhák tuberkulózisának írása. Dr. Hultgra Ferenc.	1081
Növénytermelek.	1083
Nyulszapuka mint zöldség. Szabó N. János.	1083
Állattenyésztés.	1084
Kereskedési nyugati és magyar fajta közt. Horváth Jenő.	1084
Gazdasági pépszerűt.	1084
Mint válnak be az aratógépek? Ifj. Szponza Pál.	1084
Állattenyésztés.	1085
Értekezlet a szarvasmarha tuberkulózisának írása tárgyában.	1085
Irodalom.	1086
A zivatark Magyarországon az 1874-től 1895-ig terjedő megfigyelések alapján.	1086
Levelezéskönyv.	1088
Vegyesek.	1087
Kereskedelem, tözsde.	1088
Budapesti gabonabazár. — Vetőmagyák. — Mogyorók. — Szeszivíz. — A központi vásárosmarkó árúgyűjtemény magyban (en gros) eladott díjazás czikkok áráról. — Állattenyésztés: Budapesti gazdasági és tenyésztésárnyvásár. — Budapesti állomásvásár. — Budapesti vásár. — Kékvári szarvasmarhásár. — Budapesti szarvasmarhásár. — Ingatlanok árveszéje (20000 ft becserkelték) 1089	1089
Szerkesztői híretek.	1089

Vámétekezlet. Előre is felhívjuk olvasónk figyelmét arra, hogy a most lefolyt vámétekezleten a gazdasági egytelek képviselőitől részvételt gazdák beszedjéit a „Közlekek” legközelebbi számának mellékletébe fogjuk hozni: amenny melléklet lapunk má számából csupán laptechnikai okok miatt maradt ki.

Áratás és bérze. Míg az aratási munkálatok simán folynak országsszerint, a bérze-folyók ugyanezen kemény ostromot indítják a gazdák ellen. Aki a gabona árulakását figyelemmel kísérsé (ki ne tenné ezt), annak lehetetlen volna észre nem vennie azt az erőszakosan keresztüljutott tendenciát, hogy arra az időre, mikor a gazdák zöme piacra kénytelen dobni a buzdíj, alacsony buzdíjakkal teremődjenek. Ennek érdekében a spekulációban az áreszkébenkedő mozozantant mint p. o. az országos gévjáhrak, alig hatott re valamenyire. Az amerikaiak gyözeleme, majd most a külföldi államokból érkezett kedvező aratási üdölésnek mindamennyi alkalmat szolgáltattak az árak lenyomására; majd ha a készúri a spekulánsok kezében lesz, ugyani módon fognak ok adódni, melyek megrágrják a fogyasztást, persze nem a gazda javára. Mindez újabb bizonyosság arra, hogy a terménytözsde nem egyb. mint a nemzetközi spekuláció mindamennyi alkalmat a mely olyan áru mozozantant, mint Magyarország termésvizonyainak alakulása, egyszerűen nem tördülk észerteni a nagy áldozatokkal kivívott agrárvámok hatásait is illuziózúrák egybe.

Telepítési akció Erdélyben. A földmívelésügyi miniszter újabban nagyon megkönyvitte a birtokszerszét az erdélyi állami telepítvények az által, hogy a földvételárának törlesztési idejét 30 évről 50 évre meghosszabbította, a kamatiát pedig 3 százalékról 2 százalékra leszállította. A törlesztési költsékek kedvező módosítása következtében Nagy-Sármán (Kolozs vm.) egy 20 holdnyi települómányt évenként 98 ft 02 kr., Magyar-Nemogyén (Beszterce-Naszód vm.) 26 15 holdért 89 ft 11 kr., a folyó évben megalkalított ricei (Szolnok-Doboka vm.) telepítvényen

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakbéli elnöke: dr. von.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök: CSAVOSST BÉLA.

Legelőtársai tagjai:
 ANDRÁSZ VÉZA gróf, BUJANOVICS SÁNDOR, DESSZÉFFY ARISTID, PÖSPÖKY EMIL,
 RUBINKÉ GÉJLA, SÉSENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZÉLA SZY SZOTÁN, SZÓVITY ZSIGMOND,
 TELEKI SÁNDOR gróf,
 Veszprémgazda: SZÓVITY ZSIGMOND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLESÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdaság-
 zónóság általános elismerése szerint egy a fizikailag és lelki bízalmatlanság terén híven
 megfelelő hívtetésnek; folyton fejleszt a reformokat, melyeket a gazdaságzónóság
 évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegészítésével a felek
 teljes megelégedését vírtta ki magánuk, az

épület és általán (panschal) biztosításnál
 rendkívül mérsékelt díjával telemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetke-
 zeti puszták csak a díjakat számítják fel a megfellelő kincstári költségvel; -
 minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszmélhető oly olcsón és oly kedvező feltételek
 mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok - tekintet nélkül a biztosított érték
 nagyságára - a fizetési díj 5% díjengedményben részesülnek.

Kiadványok, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlati
 termékekkel biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestén, (József-körút
 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek. 5024

Vágó- és tenyésztállatok eladását és vételét

legelőszerszám hirdetni a

„Mészárosok és Hentesek Lapja”-ban.

Budapest, VIII. Csokonay-utca 10. sz.

5741

Hirdetések díjszabás szerint számítattak.

Saját gyártmányú

Saját gyártmányú

„Darling” fűkaszalóink

és

„Handy” marokrakó aratógépeink

felülmúlják egy erősebb szerkezet, mint tartóság
 tekintetében az eddig nálunk ismert **összes**
amerikai gyártmányokat. E mellett jelenté-
 kenyen olcsóbbak a magas várn- és fuvarköltsé-
 géssel behozott amerikai gépeknek.

A fűkaszalók könnyű szerrel átalakítha-
 tók marokrakó aratógépekké is.
 Árnyalattal és esetleges felvilágosítással szives
 megkeresésre készséggel szolgunk.

UMRATH ES TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 60 sz.

Ugyanott **SZÉNAFORGATÓGÉPEK, LÓ-
 CEREBLYÉK, (széna- és gabonyajuttatók),
 CÖCSÉPLŐKÉSZLETEK, KAZALO-
 ZÓK** stb. nagy választékban.

Foxterrier kutyákat

igen jó **patkány, vakond irtót** és egyéb kár-
 tékony vad pusztítót, rókáknak a lyukból való kifűzésére
 is alkalmasat szállít jótállás mellett.

PICK OSWALD

tenyésző és importeur

VII. kerület Külső Kerpesi-ut 1. szám.

FARAGÓK, C. I. sz.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Repeditionális kedvezmény a szombathelyi mezőgazdasági takaré- és hitelbank, részvény-
 társaság szombathelyi nyilvános tőzsiháza betárolt gátosa stb. küldeményekre néve.

A szombathelyi mezőgazdasági takaré- és hitelbank részvénytársaságunk
 Szombathely állomásán szíveskedtetésben álló szombathelyi nyilvános tőzsiháza
 vasúton érzék és onnan vasúton továbbítandó gabona, húsok, olajmag, olaj-
 pagácsa és állomány-küldeményekre néve, teljes kocsikarománnyal való szállítás
 esetén, az osztrák-magyar monarchia társaságban betárolt és onnan repeditionális
 küldemények kezelésére és átszállítására 1898. február hó 1. érvényes határozat-
 nyel fenntartása mellett, 1898. évi augusztus hó 1-től a repeditioni kedvezménye,
 vagyis az eredeti feladási állomástól a végleges rendelkezési állomásra a továbbítás
 idején fennálló közvetlen díjtétel alkalmazása az alábbi feltételek és módokot köve-
 lett és pedig egyelőre a m. kir. államvasutak állomásainak egymásközött helyi forgal-
 mában engedélyezték.

A repeditioni kedvezménye általánoságában csak oly viszonylatokban elszál-
 lítandó küldemények után nyer alkalmazást, a mely viszonylatok forgalma a fenn-
 álló irányítási szabályok értelmében Szombathelyen át vezetetik.

A repeditioni kedvezmény csak akkor nyer alkalmazást, ha az illető küldé-
 mények a szombathelyi nyilvános tőzsiháza czimzettek és ezáltal a betárolás napjá-
 tól számított 12 hónapon belül továbbítás czéljából nyúl feladatnak. Meg van
 azonban engedve a fősarjeveleken azon czégből is megnevezni, mely tulajdonos, illetve
 közvetítő gyantát szerepel.

A közvetlen díjtételek kívül repeditionális illeték gyantát 100 kg-kin-
 6 fillér számítattik.

A repeditioni kedvezményből kiárkó oly küldemények, melyek utárry elő-
 írással ellátott fuvarlevelekkel adának fel.

A repeditioni kedvezménye rendszerint a küldeményeknek a közraktárról való
 továbbítása alkalmazási rovattalás után alkalmazattik és pedig a Szombathely
 állomás által a küldemények beérkezése alkalmával kiállított rovattalpvonatok alap-
 ján, melyeknek a társaság gondoskása azon irásbeli megkeresésével kell ellátva len-
 niök, hogy a közvetlen díjtételek alkalmazása mellett továbbíttassanak.

Egyebekben a küldemények betárolására, valamint a repeditionális kedvez-
 mény alkalmazására, és a szállítási díjak kiegyenlítésére néve a társaságban betárolt és
 ott repeditionális küldemények kezelésére és átszállítására vonatkozó 1898. év
 február hó 1-től érvényes fenti idézett határozatnyomok mérvadóak.

Budapest, 1898. június hó.

(Ülányomás nem díjazattik)

Az igazgatóság.

Fuchs Hermann

tejgazdasági edények gyára 4760

BUDAPEST,

VI., Szondi-utca 35. sz.

Edény gyártmányaim egy minő-
 ségben, mint az tekintetében általá-
 nos elismerésben részesülnek.

Rudens verivim közli felsorolom:

a „Budapesti Központi Tej-
 osarnok Szövetkezetet”, a„Gazdák Budapesti Tejke-
 születét” ugyancsak az aradi,
 pécsi, stb. tejgyárosokatés számos nagy hazai gar-
 dasdat.Megeresendőknek minden
 megkérlek.

Telefon-szám 17-35.

Reissenzer Antal

gazdasági géppár, vas- és fémöntőde

BUDAPEST, VI. ker., Eötvös-utca 38. szám.

Utólérhetetlen!

STEFANIA

Utólérhetetlen!

sárgarézszéri sorvetőgép merítőkék és kanalak nélkül, melyvel bármily minőség meg vehető minden előtérzés nélkül, csupán a gép hátsó részén alkalmazott pontos töltéscső szerint szabványozott egy egyszerű talantyú csöglővel.

Ezen vetőgép óriási sikert aratott mindmáig, hol eddig használatban volt. *Egy hegyes, mint lapályos vidéken kifogástalanul működik.*

■ Számos elismeré levél. ■

Gyárt tovább mindenemmel más gazdasági gépet legeszelődés kivételén.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

1898. július 23. szám.

HIRDETMEY.

A magyar királyi államasutak igazgatóságának nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a miskolci műhelytelepen előállítottan mozdonygyártó, kazánkovács és rézműves műhely, tüzeltő szertár, munkás étterem, víztorony, munkásnyári ócskák, lemez-fécszer és csatornázás létesítésre szükséges építési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetések, az egyetérzőjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltevések, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltevések Budapestben, a magyar királyi államasutak igazgatóságának magasságiintézményi igazgatóságában (Teréz-körút 56. sz. v. m. 27. sz.) és Miskolcon az illetékeseknél pályafeltételtől osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1898. évi augusztus hó 5-én déli 12 óráig nyújthatók be a felhívított igazgatási főosztályánál (VI. Teréz-körút 56. sz. II. em. 10. ajtó). Az ajánlatokat 50 kor, az ajánlat mellékleteit tizenkét 15 kor bélyeggel ellátva, lepecsételve és követelek felelő nyújthatók be. „Ajánlat a miskolci műhely bővítésére”.

Csak az összes munkákra tett ajánlatokat fognak figyelembe venni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1898. évi augusztus hó 4-én déli 12 óráig 9000, azaz hat ezer o. ft. bányapénz leendő le a magyar királyi államasutak főosztályánál (Andrássy-út 75. szám, földszint) akár kézpénzben, akár állami letelekre alkalmazás értékpapirokrol. A bányapénzről szóló letétjegy az ajánlattevő részére csatolható.

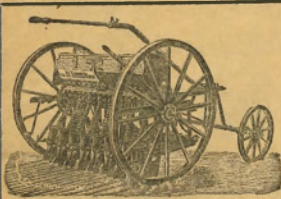
Az értékpapírok a legutóbbi jögyzett arólyam szerint számítottak, de név-értékben felül számításba nem vétetnek.

Csak idejében benyújtott ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta után beküldött ajánlatok és bányapénzek tért-vevényvel adandók fel. Budapest, 1898. július hóban.

(Ütányomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

„PURITIN”

KAZÁNKÖVÉLÉSEN SZERT ELÁLLÍTÓ TÁRSASÁG.

A „Puritin” egy marósavmentes, folyékony vegyület, mely alkátrészrei követőrtörtben semmi ártalmas hatással nem bír a kazán anyagára, sőt ellenkezőleg a rozsódást meg-újja és jó kauchan tartja.

A „Puritin” alkalós alkalmazás mellett a kazánköképződést teljesen meg-átolja a a kazán falain, valamint a csövekben már lerakódott kazánoldó ennek vastagságához s keménységéhez mérten — nagyon rövid idő alatt — oldósága, úgy hogy a kazánok szilártsági és saját súlyánál fogva a kazán falairól stb. leválnak, elszá-
 „Puritin” használatát a fűtőanyagban 10—20% megakasztást tesz lehetővé és a többnyire igen költséges talorazót és kövívárat lefosztással leoldja.

A „Puritin” a kazán szakadatlan éremben tartását fokozott biztonság mellett teszi lehetővé; nem kell azt napozni és hetekig az územek kívül vésztelgelnit. Meggátolja a kazánokemek gyorsabb kopását, azok elégtelét, kidombrósítását, a tűztemek és csövek szakadását, a szegzesek, álló csavarok megmozgását, a szelepek elmozdását, a táp és leeresztő csövek eldugulásait stb. stb.

A „Puritin”-ból naponta csekély mennyiség vonódó a tápébe, úgy hogy a szerző lokomóvízkészítőknél használt csatlószelepek 5 literig 6—7 liter, 10 literig 9—10 liter, 15 literig 12—13 liter, 15 leerdő felal, mint a statál használt 100—150 liter, 20 liter, 100—150 liter, 25—28 liter és 150—200 literen felül 30—34 liter.

A már tisztított kazánál a fogyasztás ennek megfelelően kisebb. Egy vagy két liter tápíz beoldódása esetén vegyszer laboratoriumban díjmentesen oszkoztó a víz vegyelemzését azért, hogy a tápvíznek megfelelő „Puritin” legyen előállítva.

Ára horvádban 50 kg-on felül 60 kr., bádótarányokban a 10 és 20 kg. 30 kr., kilogrammonként. — Helyben, Budapestben csomagolást beleértve

„PURITIN” kazánkövélésen szert előállító társaság. Budapestben, VIII., József-körút 8. szám.

Gőzszekék

utcai lokomotivok,

gőcpézésgépek hajlására a főhercegi vasútvételek. A gépek vásárlásánál meogadgsági szakértő tanács adatik. Szives tudakozások

Erzherzogliche Cameral-Direction
in Teschen in Schlesien, ezimen. 4081

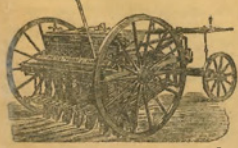
TAKARMÁNYMESZET,

savától 40—42% phosphorsav tartalommal, tiszta, ártalmas alkotórészekel ment, armentes, ajánlunk brúmi raktrunkból a pénz előleges beoldódása vagy utavétel mellett 50 kiló 7 ft, 100 kiló 13 ft 50 kr. 547

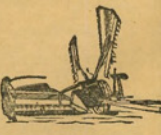
Knochenmehl-, Spodium-, Gelatine- und Leimfabrik, Breehelsloh, Preuss. Schlesien.
Kérdésválaszok és megrendelések közvetlenül hozzánk intézendők.

KÜHNÉE

Alakult 1856. Aratógépre 1897. Mezőhegyesen első díj állami nagy arany érem!

Ajánlja „HUNGARIA” es „MOSONI DRILL”, legiobb sorvető gépeit, sik és hullámos talajra. (7.500 drb eladva)
Leszállított árak **Uj! Moravek-**féle répaevető műtrágyaszórával **Uj! Sack-féle** ekék, 2, 3, 4 vasú ekék, Laacke-féle híres szántóföld és kítőnő réthorónak. Űsziek foga solására Duplex borónak. Hengerek minden nagságban. Gabona-tisztító gépek. Mezőhegyesi első díjat nyert OSBORNE COLUMBIA marokrakó aratógépek. Kéveköttő és fűkaszalógépek.

Főrakttár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a szám.

T. Cz.

A Deering-féle amerikai gyártmányú arató-gépek és fűkaszaló-gépek nemcsak a külföldön részesültek elsőrendű kitüntetésekben, hanem legutóbb hazánkban a mezőhegyesi nemzetközi aratógépversenyben is mindannyi kitüntetés és elismerésem részesült. Nevezetesen első díjjal nagy aranyéremmel a Pony-kéveköttő aratógép lett kitüntevte.

Ezen gépek mielőbbi megrendelését, hogy azok kellő időben szállíthatók legyenek, nagyon melegen ajánlom. A szállított gépekért pedig a legmesszebbmőnő garancziákat vállalom.

Kitűnő tisztelettel
Propper Samu
Budapest, Váci-körút 52.

mint a Deering gyár kizárólagos képviselője.

Eredeti Szegedi Csákok
 magnetic therapy
Szazmann és Társa
 Szegedi vitorlavászon és kendergyár
 központ iróddijában
BUDAPEST,
 V. Nádor-utca 20. sz.

Van szerencsén ajánlani .
szavatolt tisztaság
Thomasfoszfátlisztet
 A legmagasabb éjjakkal kitüntetett
 szavatolt 15-20% citrában oldható foszforsavtartalommal és 85-100% portinomsággal.
 Fejlímulatlan, minden talajra alkalmas trágyaszor, különösen sovány talajok javítására, kitünő hatása az összes gumiumokból, kagydé olajnövények, lőhere és lucerna, szőlő, komló és kert veteményekre, kiváléképen a rétekre. **Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszfortartó trágya** tekintettel hatékonyására, felhívjuk az **összes szaporítókészítők** figyelmét. A citrában oldható foszforsav-tartalommal **szavatoltságot** vállalunk, neteláni hiányt megtérítünk. Árjainalokkal, szakmunkákkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgálunk.
 A cshországi Thomasvári prézsi foszfátliszt eladái iróddijának vezérkönyvével
 a magyar korona orsz. területén
KALMÁR VILMOS, BUDAPEST,
 VII. Erzsébet-körtút 34. szám.
 Martellin a legfinomabb dohánymentesítő trágya kizárólagos eladósa.

STAHEL és LENNER
 TRIEURGYÁR, Budapest, V. ker. Katona József-utca 8.
 Ajánljuk **trieurjeinket** minden gabona tisztítására. 5 kő nyerstermény beklüde mellett speciális **trieur** készítnék.
 Lékoptó trieurkönyvet gyorsan és olcsón újul felszerelünk. Kivánatra képes árjegyzékkel szolgálunk bérmentve. Jutalék mellett szold elárústók alkalmazást nyervebnek. 5663

Gazdasági kisbiblia.
 A mai szőlőművelés, borszat, növénytermelés, állattenyésztés, tejgazdálkodás, gyümölcs- és kenyérgyártás és sítb. 5702
gyakorlati kézikönyve.
 Irta: Kecskeméthy Géza, kir. borszási felügyelő. — 1898.
 Kapható a szerzőnél **DELBRATON,** Temesmegye.
 Ára ajánlott bérmentes küldéssel: 1 frt 15 kr.

Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület által 1000 frt pályadíjjal jutalmazott és még ez év folyamán kiadandó

GAZDASÁGI KÖNYVTITELTAN
 alapján összeállított
GAZDASÁGI KÖNYVTITELI NYOMTATVÁNYOKBÓL

sz. nyom.	iv kr.	sz. nyom.	iv kr.	sz. nyom.	iv kr.
1. Előjegyzési könyv kül- és belv.	1 0	14. Épületelőtár, kül- és belv	1 0	29. Mérleg	1 10
2. Napszámbér és szakmánybér kimutatása	1 0	15. Telekeltár, kül- és belv	1 0	30. Vétési és aradási jegyzék	1 3
3. Leánykötési könyv	1 3	16. Termény és anyag eltar., kül- és belv	1 0	31. Vétési jegyzék (első és borjú)	1 3
4. Szegedimény-táblázat, kül- és belv	1 0	17. Letéti napló	1 3	32. Termék-kimutatás	1 4
5. Szemesgabona kimutatás, kül- és belv	1 0	18. Eleven leltár, kül- és belv	1 0	33. Vétési jegyzék (bárány és malac)	1 4
6. Csejteletlen gabona	1 0	19. Szegedimény-levél	1 1	34. Baraktási jegyzék	1 0
7. Napszámos jegyzék	1 4	20. Juh- és szarvasmarha-kimutatás	1 0	35. Fejési napló	1 3
8. Tejfeladási jegyzék, kül- és belv.	1 0	21. Juh- és sertés-kimutatás	1 0	36. Gazdasági napló	1 0
9. Pénztári napló, kül- és belv	1 0	22. Kűdfeltelei tárgyk. kimutatása	1 0	37. Trágysági	1 1
10. Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, bel- és külv	1 0	23. Fogyasztási anyag	1 0	38. Csejtelési jegyzék kül- és belv	1 3
11. Kevetelések jegyzéke, bel- és külv	1 0	24. Tűzelő anyag	1 0	39. Tejedés-kimutatás	1 0
12. Gép- és eszköz-eljár.	1 0	25. Szarvánimák	1 0	40. Takarmányozási előírnyzat k.b.-iv	1 0
13. Pénztári főkönyv kiadási kimutatás	1 0	26. Állati termények	1 0	41. Vétési előírnyzat kül- és belv	1 0
		27. Póttakarmány	1 0	42. Takarmányozási jegyzék kül-és-b.v	1 0

összeállította: SUSCHKA RIKÁRD
 a magyarországi gazd. akadémiá gazd. intézje.

Az összes nyomtatványokból **mintafélek** az O. M. G. E. tagoknak és a **KÖZTELEK** előfizetőinek 3 frt 20 kr. előleges beklüde mellett portómentesen küldetnek. — Rövid utmutatás ára 20 kr.
Arjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgálunk.
Megrendelések
 a **KÖZTELEK** kiadóhivatalához IX. kerület, Üllői-ut 25. sz. küldendők.

"PAUCSCH" " Landsberg a. M. Berlin

BUDAPEST.

Gyártelep: KÖBÁNYA.

Városi iroda: Múzeum-körút 35.

Gazdasági ipartelepeket berendező gyári részvénytársaság

FŐOSZTÁLYOK:

A) Szeszgyárak, B) Sörfőzdek, C) Malátagyárak, D) Keményítőgyárak.

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelés az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Nőkörti hívtalánál (Budapest Köztelek).

Árakk:

nagyban waggon-rakományonként az Leopoldshall-Statustur, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasúti szállítási költség a különböző távolságra rendeltetési állomás szerint 130—140 frt között váltokozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt busepi raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árt egyelőrelik pénztárhoz beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

Felhívás osztálysorsjegyek csoportjátékában való részvételre.

Többoldalu felszólításnak engedve, elhatároztam, hogy osztálysorsjegyek csoportjátékára nagyobb csoportot állítok össze s felhívom ennélfogva mindazokat, kik ezen csoportban részt venni óhajtának, hogy ebbeli szándékukat az első részlet egyuttal beküldése mellett nálam mielőbb bejelenteni sziveskedjenek, megjegyezvén, hogy bejelentéseket csakis f. é. augusztus hó 1-ig vehetek figyelembe.

A jelentkezőknek a 4-ik osztály húszúsig, azaz aug. 3-ig tudukra fog adni, hogy hány és mily számú sorsjegyre játszanak.

A feltételek a következők:

A csoport annyi 80 frtos részvételi jegyből fog állani, a hány résztevő aug. 1-ig jelentkezni fog.

A csoport által elért nyeresémek összege a résztvevők számarányában a VI. huzás befejezése után fog számlázásra kerülni, minden ezen időpontig kihuzott sorsjegyre pedig vételi sorsjegy által helyettesített, miről a csoportjáték minden résztvevője a nyeresémet és a helyettesítő sorsjegy száma közlése mellett értesítve lesz.

A befizetések akként történnek, hogy 30 frt azonnal a részvételre való jelentkezésnél, 30 frt legközelebbi folyó évi szeptember hó 5-ig, a fennmaradó 30 frt pedig a VI. huzás befejezése után, azaz az utolsó elszámolás után lesz megfizetve. Azon esetre, ha valamely résztvevő által a részletek nem fizetettek meg pontosan, a részvételre való jogosultság megszűnik s az addig befizetett összeg vissza nem térítetik.

Az ily csoportjáték által egyes ember nagyobb veszteség elől biztosítva van, ellenben a sok számára való játék következtében nagyobb nyereséményekkel bír. A szerencsésenként meg 38.000 db. sorsjegy 15.545.000 korona nyereséményösszeggel foglaltatik.

Teleki Zsigmond

a m. k. osztálysorsjáték főfelárústitója,

Villányon.

6079

WEISER J. C.

As szerződés kiállításra az arany díjazásért és a vilámkonkurrenziáért megrendelt kiállításra.

As szerződés kiállításra az arany díjazásért és a vilámkonkurrenziáért megrendelt kiállításra.

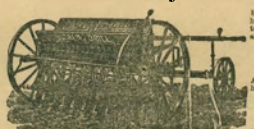
gazdasági gépjárára és vasútielőző

NAGY-KANIZSÁNY.

Magyarország legjobb sorvetőgépe a

ZALA-DRILL

As Orsz. Magyar. Gép-Égyesület 1897. október hóban Kisköben rendezett nemzetközi vetélgyőresenyén a legelső díjjal, állami aranyéremmel

Képek nagy és kicsinyben.

Is az 1897. szeptember hóban Kisköben rendezett nemzetközi vetélgyőresenyén a legelső díjjal, állami aranyéremmel kitüntetett kiállításra. A Zala-Drill és Perforta sorvetőgépei több kiállításra kitüntetve.

Sack-rendezési eszközök, szecskék, és rúvizógépek és mindenféle gazdasági gépek és eszközök.

Planet jr.: rsz. kézi-toló répakapa és töltőgető, a 11 frt.

Bérbeadási hirdetmény.

Vasmege Sárvári járásában a Pozsony-Szombathelyi h. é. vasut vonalán fekvő Alsó-Szelestelet uradalom mintegy

4000 m. holdnyi területe,

melyből 3400 m. hold szántó,

1898-iki október hó 15-ikétől

12 évre bérbe adatik.

Bővebb felvilágosítások nyerhetők Kis Gyula földbírtokos hitbizományi gondnok úrnál Kemény-Egerszegen, u. p. Hegyfalu (Vasmegeyében).

Magyar tőzeg- és műtrágya-ipar részv. társ.

ajánlja losonezi gyárából, kitűnő minőségű

faecál

trágyáit

feltárt faecáliák, faecál-superphosphát, tőzegphosphorsav stb. stb.

Részletes árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgál

az igazgatóság

3138

Budapest, VI., Ándrássy-út 30. szám, II. emelet 8. ajtó.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

és
Gőz-ntimozdonyokat

a legköltelesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Teljes 20-50

Budapest—Kelenföld, a vasutállomással szemben,

hol is épített új telepekön gőzek szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalék-részek-tárárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (központi) pályaudvarról és a déli vasúton Budapesttől könnyen elérhető.

FONTOS földbirtokosok, gazdák és raktárvállalatok stb.-nek.

Ausztria-Magyarországon általánosan bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyvák-ékező intézetem

ajánlunk igen csokely kölcsön-díj mellett 96 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságú telített ponyvákat, valamint székely- és más mező termékek betakarására, továbbá 12 □ mtr. nagyságú behordásos alkalmas székelyponyvákat, miniatl saját ponyvának beszerzése megalkarítatik.

Ugyanízen **zsákok** is **kölcsönzhetnek** igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szereshetők be új és használt **zsákok** telített ponyvák, valamint **székelyponyvák** 3.10 kr. minden nemből, gabona, faszén, liszt és korpis zsákok stb.

Minden 50 □-kal olcsóbb mint bárhol. Minden zsák és ponnya minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik. 5162

NAGEL ADOLF, BUDAPEST,
V., Arany János-utca 12.

Legújabb szabadalmazott **EGYETEMES SORVETŐGÉP**

„TRIUMPH III.“

Merítő kerekek nélkül! — Merítő kanalak nélkül! — Váltó-kerekek nélkül!

— Hely és lapálya. —

Minden gabona- és magmunkára, valamint minden magmennyiséghez egy és ugyanazon vetőkészletkel alkalmas. Csekély óraszá, a gép legjobb kivitele mellett. Fűtőkerekei 1280 mm. magasak. Fűtőmár 5000 drb. üzemben.

LAKOS NÁNDOR, a Friedlaender gépgyár magyarországi főraktára

BUDAPEST, VIII., Külső Kerepesi-út 1.

a központi pályaudvarral szemben.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Jutányosan eladó

egy SHUTTLEWORTH-féle AMERIKAI négy lóerejű

lóhere-cséplő,

egyszermind **dörzsoló-gép**, mely összesen 9 napon át volt használatba.

NEGRO GUSZTÁV
PELLÉRD, Baranyamegye. 6091

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

Budapest, Külső váci-ut 1443.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes **mezőgazdasági iparágak** számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Czukorgyárak, Sörgyárak, Malátagyárak és Szeszgyárak teljes berendezése és alakítása.

Szaktekintély mezőgazdasági szeszgyárak és czukorgyárak terén.

Szeszgyárak berendezése hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsön mellett.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.

Mezőgazdasági czelekra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. — Cseplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 30 lóerőig gyártjuk.

